



Ajuntament de Terrassa

ELS PROTOCOLS DE LA

Festa Major

DE TERRASSA



ELS PROTOCOLS DE LA

Festa Major

Els Protocols de la Festa Major de Terrassa

1a edició (digital): juliol 2010

2a edició (impresa): abril 2011

Ajuntament de Terrassa

Servei de Cultura

Servei d'Imatge i Comunicació

ISBN: 978-84-86838-56-0

Dipòsit Legal: B-14834/2011

© Edicions de l'Ajuntament de Terrassa

Raval de Montserrat, 14 · 08221 Terrassa

Coordinació editorial: Olga Cabús

Producció: Pilar Ordoño

Disseny gràfic: Susanna Torres

Impressió: Prismàtic Arts Gràfiques

Fotografia: BadiaCasanova, Montse Saludes, Ricard Domènech, Fons Ragón/Arxiu Municipal de Terrassa, ASERT i Fons Francino/Arxiu Municipal de Terrassa.

Consell Editorial: Amadeu Aguado, Pietat Hernández i Jaume Girona



ELS PROTOCOLS DE LA

Festa Major



Index

Pròleg * pàg. 9

Els protocols: recuperació de la cultura terrassenca * pàg. 11

Necessitats d'uns protocols i de la seva actualització * pàg. 11

Criteris d'establiment del actes patrimonials de la Festa * pàg. 12

Membres de la comissió i aprovació * pàg. 14

Una visió històrica de la Festa Major de Terrassa * pàg. 16

Protocols de la Festa Major de Terrassa * pàg. 23

Inici de la Festa * pàg. 23

Raval Infernal * pàg. 26

Cercavila * pàg. 28

Correfoc * pàg. 28

Traca d'anunci de la revetlla * pàg. 28

Diumenge de Festa Major * pàg. 30

Cloenda de Festa Major * pàg. 36

Normatives dels Protocols de la Festa Major * pàg. 39

Annex I: Elements de patrimoni moble * pàg. 49

Annex II: Partitures de balls i tocs * pàg. 79



Pròleg

La Festa Major és sinònim de diversió i de cultura, de ciutadania, de convivència, d'expressió de la nostra identitat com a ciutat. La gran festa de Terrassa s'estructura a partir d'un programa d'actes en el qual es combinen la tradició, la innovació i la participació dels ciutadans i ciutadanes i de les entitats i associacions.

Aquests eixos van començar a prendre forma des de principis dels anys vuitanta, amb l'impuls que va representar la recuperació de la democràcia a l'Ajuntament. S'iniciava aleshores un procés de recuperació de tradicions, usos i costums de la nostra ciutat, en els quals es reflectia la identitat i la història de Terrassa, i que en molts casos havien estat a punt de desaparèixer o s'havien perdut durant molt temps. En paral·lel, es van reformular altres tradicions i es van crear nous actes que amb el pas dels anys han arrelat a la nostra cultura popular.

L'any 1997 es van aprovar els primers Protocols de la Festa Major de Terrassa, un document d'extraordinari valor que defineix, explica i preserva l'esperit i el contingut de la nostra festa. El 2009 aquests Protocols van ser revisats i aprovats novament per l'Ajuntament, amb la mateixa voluntat de fidelitat a la tradició i de respecte als signes d'identitat terrassencs.

Aquest llibre recull, doncs, els fonaments de les tradicions que ens permeten gaudir, cada any, d'una Festa Major que té les seves arrels en el passat i es projecta cap al futur.

Pere Navarro i Morera
Alcalde de Terrassa



Els protocols: recuperació de la cultura terrassenca

Un protocol és "el conjunt de regles que cal observar pel que fa a l'etiqueta (...) en les cerimònies oficials". Igualment, el verb transitiu "protocol·litzar" és definit com a "acció d'incorporar (qualcom) a un protocol".

Què ens mou, seguint aquests dos significats, a "protocol·litzar" una sèrie d'actes d'entre els molts que se celebren a la Festa Major de la nostra ciutat? I encara, prèviament, per què cal establir un protocol referint-nos amb aquest mot al ritual, les formes, els usos i els costums que cal observar en determinats actes de la Festa Major? Els següents paràgrafs intenten donar resposta a aquestes qüestions i explicar, en definitiva, la funció i la necessitat dels Protocols de la Festa Major de Terrassa que s'estableixen en aquest document.

Necessitats d'uns protocols i de la seva actualització

Una gran majoria de la gent de Terrassa que participa en la Festa Major de la ciutat té clars els diferents espais i temps festius, la seva distribució, el seu ritme i les activitats que es practiquen a cadascun d'ells. La suma de tot aquest coneixement i de totes aquestes percepcions sobre la Festa Major és considerat pels terrassencs i les terrassenques la nostra tradició festiva.

De fet, els Protocols no pretenen altra cosa que fixar en un text escrit tot aquest conjunt de coneixements i percepcions latents sobre la festa que han esdevingut, amb els anys i per a molta gent, tradicions, i fer-los explícits.

A la nostra ciutat, com a tantes altres, la major part dels costums festius no té pas el seu origen a la nit dels temps, ni tan sols té el pòsit de sis o set decennis. Perquè la nostra ciutat va patir, com tantes altres, el pes dels successius règims polítics que li van arrabassar la memòria i la identitat. Perquè la nostra ciutat va ser, com tantes altres, punt d'arribada de multitud de persones nascudes en altres terres que han aportat la seva visió del món i les seves respectives cultures per construir allò que avui anomenem identitat ciutadana. Una identitat complexa que és la suma de tots aquests factors i alguna cosa més, i que cada terrassenc -d'origen o d'adopció- viu i sent de manera diferent. Això fa que les pràctiques festives, reconstruïdes pràcticament des de zero o reinventades a partir de referents culturals preexistents, a començament de la dècada dels vuitanta, i avui acceptades com a tradició local, necessitin una especial protecció i cura. Per tal que esdevinguin veritablement un llegat per al patrimoni cultural de les generacions futures, cal un reconeixement previ i consensuat del seu caràcter de tradició festiva que els terrassencs i les terrassenques decidim atorgar-nos. És per tot això que l'any 1997 el Ple municipal va aprovar els primers Protocols de la Festa Major, publicats a la Gasetta Oficial de l'Ajuntament del dia 18 de maig de 1998.

El reconeixement d'aquesta tradició local, de segur, facilitarà l'estabilització dels costums festius i la seva fixació ritual, requisits importants per tal que esdevinguin tradicions avalades pel pes de la història. Alhora, el reconeixement en el present d'una sèrie d'actes diferenciadors dels costums festius de Terrassa respecte als d'altres municipis contribueix a reforçar la nostra identitat ciutadana i és un factor de cohesió social, generador de sentiments de pertinença a la comunitat.

No obstant això, i passada una dècada des de l'aprovació dels primers Protocols, es fa palesa la necessitat de fer balanç. La ciutat ha crescut en prop de cinquanta mil habitants des de 1997 fins ara, més de la meitat dels quals arribats de fora de l'Estat espanyol. Terrassa és ara molt més complexa i més diversa que fa deu anys, ha incorporat espais públics de nova centralitat al seu teixit urbà i ha vist notablement enriquit el seu panorama associatiu. Això, per fortuna, no ha estat impediment per a la Festa Major. Any rera any els *nous i els vells* terrassencs han omplert els espais festius i se'ls han continuat fent seus, fent palès que la Festa Major continua complint adequadament les seves funcions d'espai i temps donador d'identitat i cohesió ciutadana. En aquest sentit, els actes protocol·litzats asseguren que la Festa Major contribueix a difondre i enfortir el caràcter de ciutat complexa, compacta, cohesionada, cívica i catalana que té Terrassa.

Tanmateix, els espais festius regulats pels Protocols de 1997, tot i haver-se mantingut en llur esperit notablement fidels a la normativa original, han anat experimentant petits ajustos en el seu desenvolupament pel fet que la tradició popular és essencialment viva i dinàmica. Es considera que cal actualitzar els Protocols vigents fins ara en el sentit d'incorporar-hi i reconèixer-hi les innovacions i les pràctiques que els protagonistes de la festa (els organitzadors, els actants i els participants) han consolidat. Així mateix, es considera necessari palesar aquest caràcter obert, flexible i dinàmic dels Protocols per tal de garantir en el futur la funcionalitat de la festa i la seva connexió amb la pràctica quotidiana, així com la seva voluntat de reflectir la realitat per damunt de l'excessiva rigidesa en la ritualització.

Criteris d'establiment dels actes patrimonials de la Festa

En protocol·litzar uns determinats actes de la Festa Major, i no pas tots, no es pretén establir actes de primera i de segona. Tampoc es pretén sobrelegitimar aquells actes que són grats als redactors dels Protocols, o als regidors que els han aprovat.

Tenim clar, això sí, que partim d'un conjunt d'actes que configuren la columna vertebral de la Festa Major de Terrassa, tant des del punt de vista temporal (obertura, clímax i tancament) com espacial (es desenvolupen als espais centrals, des del punt de vista simbòlic, de la ciutat) i simbòlic (són els actes que han esdevingut els referents de la Festa per a la ciutadania i per als forasters, i que han dotat a la Festa Major de Terrassa d'una personalitat pròpia).

Aquests requisits previs fan que la llista dels actes a considerar dins dels Protocols estigui formada per l'inici de la festa (baixada del drac, repic de campanes i obertura de la festa), el Raval Infernal, la cercavila, la traca d'anunci de la revetlla, el correfoc, el diumenge de Festa Major (seguici d'autoritats a l'església i ofici solemne, sortida d'ofici i castells) i els actes de cloenda.

Aquests actes, doncs, constitueixen l'eix vertebrador de la festa des dels punts de vista temporal, espacial i simbòlic. Alguns d'ells, a més, són massius, però cal dir que el nombre de participants no ha estat un criteri referent, ja que no té relació amb els elements vertebradors que hem descrit. Com a exemple, es podria esmentar que, de Ball de Plaça, només n'hi ha un, el de la

Festa Major de Terrassa, mentre que de concerts al carrer n'hi ha a tots els llocs del món on el clima i el pressupost ho permeten. Es podria objectar que actes com l'ofici o els castells -humans i de focs- no són privatis de Terrassa, sinó comuns a molts pobles i ciutats de Catalunya. En aquest cas, hem considerat que l'entramat ritual del dia gran, del clímax de la Festa Major de diumenge al migdia, era bàsic des dels tres punts de vista que hem esmentat. I en el cas del castell de focs, hem considerat que tenia la màxima importància des del punt de vista temporal i simbòlic (és l'acte que marca el tancament de la festa).

Els Protocols es podrien haver fet de múltiples maneres. Es podrien no haver fet, ja que, en realitat, el millor protocol és aquell que no cal redactar, perquè ja forma part, implícitament, de la manera de pensar i actuar de la gent que participa en la festa. Es pot argumentar, d'altra banda, que difícilment es pot imaginar avui la Festa Major de Terrassa sense la fira, les ballades de sardanes, la festa infantil, les activitats juvenils, la presència de danses tradicionals, els concerts al carrer, les exposicions, les curses atlètiques o ciclistes i un ampli ventall d'activitats esportives, o les parades i les terrasses dels bars envaint el carrer.

També és ben cert que el patrimoni cultural que recollim i us presentem en aquests Protocols ha esdevingut per ampli consens social la targeta de visita de la Festa Major de Terrassa, allò que la diferencia de la Festa Major de les altres poblacions. Aquesta identitat única és, en definitiva, el que els Protocols volen preservar i potenciar.



Membres de la comissió i aprovació

Aquests Protocols van ser aprovats pel Ple de l'Ajuntament de data 30 d'octubre de 1997.

I posteriorment, després d'una dècada de l'aprovació, es fa palesa la necessitat de revisar-los i actualitzar-los. Per dur a terme aquesta tasca, la Regidoria de Cultura nomena una comissió amb data 7 de novembre de 2007, que ha estat treballant en aquest procés de revisió fins el mes de maig de 2009, i van ser aprovats pel Ple de l'Ajuntament de data 28 de maig de 2009.

Més tard a la seva aprovació de l'actualització pel Ple, i abans de la publicació d'aquest llibre, s'ha incrementat el patrimoni moble amb tres capgrossos més, i també dos ventalls que corresponen a les Festes Majors 2009 i 2010, a més de les rèpliques dels gegants vells.



Les persones que han format part de la comissió són:

- Sra. Montse Alcaraz i Torruella, de la colla del Bitxo del Torrent Mitger.
- Sr. David Capdevila i Loza, de l'Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social.
- Sr. Toni Costa i Soler, de la Pàjara de Terrassa.
- Sr. Carles Feiner i Alonso, membre de la Comissió redactora del 1995.
- Sr. Domènec Ferran i Gómez, director del Museu de Terrassa i membre de la Comissió redactora del 1995.
- Sr. Miquel Farrés i Fernández, del grup de Nans de Terrassa.
- Sr. Aniol Galí i Closa, de l'associació Bastoners de Terrassa.
- Sr. Marc Galí i Segué, membre de la Comissió redactora del 1995.
- Sr. Jordi Garreta i Clusella, membre de la Comissió redactora del 1995.
- Sr. Jaume Girona i Torrente, tècnic de Cultura Popular i Tradicional de l'Ajuntament de Terrassa.
- Sr. Jordi Grau i Martí, artista i constructor dels capgrossos de l'any.
- Sr. Jacob Jordà i Rondon, de l'Agrupació Sardanista ASERT.
- Sr. Carles Llongueras i Morera, músic i component del grup musical els Ministrils del Raval.
- Sr. Miquel Nieto i García, dels Castellers de Terrassa.
- Sr. Lluís Puig i Gordi, membre de la Comissió redactora del 1995.
- Sr. Jaume Roca i Vilalta, dels Minyons de Terrassa.
- Sr. Francisco Salazar i López, del Grup del Drac de Terrassa.
- Sr. Albert Trenchs i Montero, del Grup de Geganters de Terrassa.
- Sr. Carles Ujaldón i López, dels Diables de Terrassa.

- El primer document explica què són uns protocols i la seva necessitat.
- El segon fa una breu introducció històrica.
- El tercer document són els Protocols pròpiament dits.
- El quart consisteix en les normatives que regulen el funcionament actual dels Protocols.
- Els annexos són documentació relativa als Protocols (partitures, fitxes d'entremesos...).



Les persones que han redactat aquests Protocols, per encàrrec de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Terrassa, segons Resolució de data 11 de desembre de 1995, són:

- Sr. Carles Feiner i Alonso, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major.
- Sr. Domènec Ferran i Gómez, director del Museu de Terrassa.
- Sr. Jaume Flotats, dels Diables de Terrassa. Posteriorment va ser substituït per Antoni Puntí.
- Sr. Josep Forn i Cadafalch, dels Minyons de Terrassa.
- Sr. Marc Galí i Segué, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major.
- Sr. Jordi Garreta i Clusella, de l'IMCET de l'Ajuntament de Terrassa.
- Sra. Rosa Grau i Santamaria, dels Nans de Terrassa. Posteriorment va ser substituïda pels Srs. David Gil i Mortés i Martí Roca i Clusellas.
- Sr. Lluís Puig i Gordi, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major.
- Sr. Jaume Sabaté i Ferrer, dels Castellers de Terrassa.
- Sr. Francisco Salazar i López, del Grup del Drac de Terrassa.
- Sr. Miquel Santamaria i Puigbó, de l'Esbart Egarenc del Centre Social Catòlic. Posteriorment va ser substituït per Joan Boada i Benavent.
- Sr. Lluís Uroz i Martínez, dels Geganters de Terrassa. Posteriorment va ser substituït per Antoni Messeguer i més tard per Joan Montfort.
- Sr. Jaume Valls i Vila de l'Ajuntament de Terrassa.

UNA VISIÓ HISTÒRICA DE LA FESTA MAJOR DE TERRASSA

Orígens

Les festes majors que actualment se celebren a molts dels pobles i les ciutats del nostre país tenen uns orígens ancestrals, directament relacionats amb les celebracions que duïen a terme les societats rurals antigues amb motiu de les collites anuals. Tenien lloc als mesos d'estiu, atès que la collita significava la fi del cicle agrícola.

Durant l'alta edat mitjana es produí un procés de cristianització d'aquestes festes d'orígens pagans, paral·lel a la cristianització general de la societat. Els actes religiosos en commemoració dels sants patrons o els màrtirs de l'Església es van anar incorporant, cada cop de forma més preeminent, a aquestes festes agrícoles. Moltes de les antigues tradicions es van adaptar a la simbologia i als rituals cristians. A l'època medieval, aquestes festes anuals se celebraven a totes les viles del país, Terrassa entre elles.

En èpoques posteriors es va anar consolidant la celebració de la Festa Major en honor dels sants patrons de Terrassa (sant Pere, sant Cristòfol i sant Valentí) i, com és prou sabut, en una data movable: el primer diumenge després de Sant Pere. Durant segles havien existit alguns actes tradicionals que es repetien per Festa Major com, per exemple, les albaides, que es feien a la vigília de la Festa Major. Entre les tradicions religioses destacava la processó de les relíquies dels sants patrons, que comptava amb una gran solemnitat, i a la qual assistien les autoritats i les entitats locals amb els seus corresponents penons.

Finals del segle XIX

A finals del segle XIX moltes de les antigues tradicions s'havien perdut, però al mateix temps ja s'havia configurat una Festa Major amb un simbolisme i unes característiques similars a les que avui entenem com a pròpies. Terrassa era llavors una població de més de deu mil habitants que es trobava en ple procés d'industrialització, i començava a adquirir els trets que han caracteritzat la ciutat en els últims cent anys.

La festa començava el dissabte al vespre, amb el repic de campanes a les esglésies de la vila. El diumenge i el dilluns al matí tenien lloc els dos actes religiosos centrals que donaven sentit a la festa: l'ofici solemne i l'ofici de difunts. Se celebraven al temple parroquial del Sant Esperit i constituïen autèntics actes socials on no podien faltar les autoritats i les personalitats de la vila, en els quals sermonejaven els més destacats predicadors. Finalment, el dimarts al vespre era el torn del castell de focs artificials, que alguns anys no s'havia arribat a celebrar. Però el veritable protagonisme de la Festa no requeria en cap d'aquests actes centrals, sinó en els lluïts balls que celebraven els casinos el diumenge, el dilluns i el dimarts a la nit.

A finals de segle es va produir una iniciativa ciutadana que va provocar les primeres transformacions importants en el contingut d'una Festa Major d'orígens remots, però que ja havia perdut molts dels seus actes tradicionals i anava pel camí de quedar reclosa als salons dels casinos.

La iniciativa va tenir un èxit immediat; rebé el suport d'entitats i institucions, i es materialitzà el mateix 1890 en un programa de Festa Major que incloïa algunes novetats que es van consolidar en anys següents: una Gran Tómbola a benefici dels que eren a l'asil i dels malalts de l'Hospital, una exposició artística, diversos certàmens literaris i uns Jocs Florals organitzats per l'Ateneo Terrasense, un tímid intent de recuperació de la tradicional cercavila i un espectacular castell de focs que tancava les celebracions. Eren canvis modestos, però que es van anar afermant durant l'última dècada del XIX i que van acabar formant una Festa Major amb una estructura no gaire diferent de la que s'ha mantingut fins ara, i amb moltes de les activitats que posteriorment van esdevenir tradicionals.

En el moment del canvi de segle, trobem ja els principals referents de la Festa Major considerada com a típicament terrassenca: el dissabte, repartiment d'almoines i arribada d'una orquestra o un grup musical. El diumenge, diana a càrrec de l'orquestra o grup convidat; festa ocellaire al Passeig; ofici solemne i cercavila amb la Corporació Municipal i els gegants, nans, drac i bastoners. El dilluns, ofici de difunts i concurs d'orquestres al Passeig. I per acabar, el dimarts, repartiment de premis als escolars, castell de focs i funció de gala al Teatre Principal.

L'estructura de la festa va acabar de completar-se amb les novetats que s'hi van incorporar els primers anys del segle XX: la cercavila passà a celebrar-se el dissabte al vespre; es començaren a tirar les tronades després dels oficis (diumenge i dilluns); arribaren els primers balls públics a l'envelat (també diumenge i dilluns); i la festa s'allargà un dia més, ja que la funció de gala passà a fer-se el dimecres, mentre que el dimarts era reservat per al castell de focs i els esperadíssims balls d'etiqueta.

El segle XX

Durant les primeres dècades del segle, els terrassencs continuaren assistint amb entusiasme als balls dels casinos i les societats recreatives, que ara s'havien fet molt menys elitistes amb l'aparició d'entitats com la Fraternitat Republicana o la creixent heterogeneïtat social del Casino del Comerç.

Però era també prou evident que els mateixos canvis experimentats per la societat havien anat transformant la Festa Major. La progressiva divulgació d'activitats culturals que duïen a terme els cercles noucentistes i entitats com l'Agrupació Regionalista es plasmava en l'increment d'exposicions, certàmens literaris o concerts. D'altra banda, la popularització d'actes i entitats socials o culturals es traduïa en l'aparició de les ballades de sardanes, l'ampliació de concerts i funcions teatrals - amb l'espectacular aparició de les sessions cinematogràfiques -, i la proliferació de les activitats esportives. Partits de futbol, curses ciclistes o atlètiques i competicions de motocicletes esdevingueren actes importants i massius, al mateix temps que se'n generalitzava la pràctica.

En concret, les sardanes són presents a la Festa Major de Terrassa des de 1904, quan s'hi ballaren per primer cop. Les associacions de caràcter catalanista van difondre el sardanisme a la ciutat, com a la resta del país, i el 1907 ja s'organitzava, també per Festa Major, el primer concurs de sardanes de Terrassa.

El 1910 es produí un nou retoc en la distribució dels actes: el castell de focs es desplaçava al dimecres, tal com s'ha mantingut durant dècades. En aquesta època ja es trobaven ben definits els eixos sobre els quals gravitaria, en època contemporània, la Festa Major: l'estructuració de la Festa, sobre la base d'una sèrie d'actes tradicionals o acceptats com a tals per la col·lectivitat; la participació popular en la Festa, que havia anat augmentant gràcies a la diversificació de les activitats, a les iniciatives de moltes de les entitats locals i la seva adhesió a la festa, i a l'increment dels espectacles i els actes que requerien col·laboració; i l'assumpció de la Festa com a quelcom propi i inherent a la personalitat col·lectiva i ciutadana. D'altra banda, les institucions desenvolupaven diferents papers, assignats gairebé com una tradició més que tothom trobava lògica: el poder municipal assumia i sufragava els actes públics, celebrats a l'aire lliure, els actes oficials - cada cop més habituals - o les iniciatives singulars; el teixit d'entitats aportava un conjunt molt divers d'activitats i assegurava la participació popular; mentre que l'Església, almenys fins als anys trenta, legitimava el protagonisme de les autoritats i els actes més tradicionals.

Durant els anys deu i vint, aquest model de Festa Major - i de vivència ciutadana de la Festa - no experimentà canvis significatius, sinó que anà avançant en la línia ja empresa i que era, en definitiva, la marcada per l'evolució de la societat local.

L'època republicana

Els anys trenta comportaren una intensificació del caràcter popular i participatiu de la Festa, de la mateixa manera que ho van comportar per al conjunt de la vida social i ciutadana. Els balls havien perdut ja gairebé per complet la seva magnificència vuitcentista, en part perquè, amb els nous temps, els casinos havien canviat molt i la competència entre la multitud d'ofertes que provenien de les cada cop més nombroses entitats de la ciutat diversificava els centres de diversió. D'altra banda, les activitats a l'aire lliure i les de major arrelament popular - els esports, el ball a l'envelat, les traques i els focs artificials, per exemple - van adquirir un major protagonisme enfront de les convocatòries més restringides.

La Festa Major dels anys de la República, però, experimentà els seus principals canvis a causa de les peculiaritats polítiques de l'època. Desapareixen del programa oficial d'actes els oficis de diumenge i dilluns - tot i que es van seguir celebrant -, així com la tronada posterior, el repicament de campanes i la cercavila del dissabte. Es tractava, indubtablement, d'una clara imposició del poder polític sobre el contingut de la Festa Major: en un moment històric molt definit per l'anticlericalisme - oposat a un clericalisme també militant políticament -, es pretenia extirpar de la Festa els elements religiosos, encara que en constituïssin una part fonamental -com els oficis i les tronades - o tinguessin una vinculació més aviat indirecta amb l'estament eclesiàstic com la cercavila.

La postguerra

Curiosament, i després de l'obligat interval que suposà la Guerra Civil, la recuperació d'aquests actes emblemàtics es va produir el 1939, amb la implantació del règim franquista. En realitat, la dictadura, que comportà canvis radicals en la vida social i quotidiana dels ciutadans, no significà cap gran transformació en l'estructura i la significació de la Festa Major. Les noves autoritats recuperaren els elements tradicionals de la festa i, especialment, tot el seu simbolisme religiós. Lògicament, la nova situació política també influïa poderosament en la Festa Major, que s'espanyolitza completament en llengua i iconografia.

Durant els anys quaranta van anar adquirint importància en el programa de festes les activitats organitzades per entitats de caire religiós o vinculades al Movimiento, a causa de la debilitat del moviment associatiu i del monolitisme imposat en els primers anys de la postguerra. Però les convocatòries que adquiriren un major protagonisme van ser les revetlles a la Rambla i les nombroses ballades de sardanes, promogudes per les noves entitats que s'anaren creant i molt sovint interpretades per les cobles locals. El 1948 es recuperà com a acte de la Festa Major la processó de les santes relíquies (desapareguda a mitjan segle XIX), de la qual es reforçà sobretot el caràcter institucional i eclesiàstic. Es tornava a reivindicar, doncs, el contingut eminentment religiós de la festa popular ciutadana. El pes de les cerimònies oficials, d'altra banda, fou també molt evident durant els anys quaranta i cinquanta.

La crisi de la Festa Major

Tots aquests elements es reforçaren de forma molt significativa el 1959, quan s'incorporà el secular Ball de Plaça com un acte central de Festa Major. Aquest acte, de llarga tradició a la ciutat, no se celebrava antigament per les dates de la Festa Major, sinó en ocasió de la Candelera (el mes de febrer), festa que tenia un gran relleu a la Terrassa del segle XIX.

En realitat, durant els anys cinquanta (els anys del creixement desestructurat de la ciutat) ja havia començat el procés de crisi del model de Festa Major, que es va agreujar als anys seixanta. Les noves diversions i modes juvenils, la creixent facilitat de desplaçament i l'aparició de noves pautes per al temps d'oci - platja, ús creixent de l'automòbil, televisió, etc. - anaven minvant la participació popular en la festa. A més de la mateixa transformació de la societat, era evident que la Festa Major havia perdut gran part de la seva significació ciutadana, a causa de factors com el feixuc pes de la càrrega institucional, la pèrdua d'identitat de la seva estructura -a excepció dels actes tradicionals recuperats - i la inhibició de les entitats locals. L'Ajuntament intentava superar aquesta davallada de la Festa amb la difusió d'eslògans gairebé patètics, com "No me dejes, soy tan bonita".

El 1967 es produïa una nova temptativa per popularitzar la Festa Major i augmentar-hi la participació. L'Ajuntament va promoure la realització d'una gran cavalcada dedicada a Walt Disney, que va esdevenir una activitat habitual els següents anys. L'espectacularitat d'aquest acte, celebrat el diumenge a la tarda, convocava un extraordinari nombre d'espectadors. El 1975, hi participaren una seixantena de comparses, amb carrosses a càrrec d'entitats culturals, gremis professionals o veïns, i la participació de majorettes, pallassos, bandes, grups tradicionals i cases comercials.

La transició

La transició va comportar una transformació molt important d'una Festa Major que havia perdut realment gran part de la seva significació ciutadana. Després d'uns anys marcats per les greus limitacions econòmiques i el voluntarisme dels nous grups veïnals i culturals, que van promoure l'organització d'una explícita Festa Major Popular (1978), l'Ajuntament democràtic impulsava el 1979 una Festa Major que encara seguia una estructura similar a la dels anys anteriors, però que ja es convocava amb la voluntat clara de recuperar tradicions locals, comptar amb la participació activa de les entitats i aconseguir implicar els ciutadans en els actes festius i populars.

A començament dels anys vuitanta ja s'havia configurat una Festa Major amb estructura i continguts molt similars als que s'han mantingut fins ara. En aquest sentit, va resultar decisiva la implicació dels grups anomenats de cultura popular que es crearen a la ciutat, i que van promoure la recuperació d'actes tradicionals com la cercavila o l'exhibició castellera, i d'altres que, tot i ser de recent concepció, ja gaudeixen de la condició d'emblemàtics - Raval Infernal, etc.

La Comissió de Festes, constituïda el 1981 pel regidor Jordi Labòria i que comptava amb la participació de representants del món cultural, associatiu i recreatiu de la ciutat, establí el centre de la ciutat, deslliurat del trànsit de vehicles, com a escenari de la Festa, i incorporà a la programació un ventall d'actes esdevinguts patrimonials que, bo i vertebrant els espais, el temps i els referents simbòlics, fixaren els principals components del ritual actual.

Aquest nou model, creat el 1981, va establir els trets principals de la seva programació - de divendres a dimecres - i, entre 1982 i 1983, va consolidar l'esquema que, amb lleugeres modificacions, es desenvolupa ara.

La Festa Major d'ara

Actualment, les activitats programades es desenvolupen des del divendres a la tarda, amb la baixada del Drac, fins al dimecres a la nit, quan després del castell de focs es clou la Festa amb les havaneres acompanyades del rom cremat. D'aquests sis dies de celebració, a més del diumenge, només el dilluns és festiu.

Durant aquests dies, la Festa Major té com a principals escenaris els carrers i les places del centre de la ciutat, deslliurats del trànsit de vehicles i ocupats per la ciutadania i els visitants. D'aquests cèntrics espais, els més emblemàtics corresponen a la plaça Vella i el Raval de Montserrat, on es troben la basílica del Sant Esperit i l'Ajuntament, respectivament.

A més dels actes que es recullen en aquests Protocols, les sardanes són també un element tradicional i característic de la Festa Major de Terrassa, en la qual han estat presents, als espais més cèntrics i emblemàtics, des del començament del segle XX.

Reclam i prolegòmens

El reclam de la celebració de la Festa Major es fa a través de mitjans recurrents, molt diversos en intensitat. El primer i principal és el de la tradició, marcada per la data del calendari. El cartell, el programa de mà, l'engalanament d'alguns espais de la Festa i les informacions dels diversos mitjans de comunicació formen els reclams i prolegòmens de la Festa. I la comunicació personal que s'estableix tant entre els membres de les diferents entitats locals que organitzen activitats com entre els components de les diverses comissions que tenen cura de les activitats acaba de crear el clima que impregna els dies previs a la Festa.

Encàrrecs honorífics

El penó de la ciutat, que representa plàsticament l'escut, és un dels símbols més importants.

L'alcalde, per Festa Major, encarrega l'honor de portar el penó de la ciutat a una entitat o institució ciutadana amb motiu d'una efemèride o algun acte molt rellevant.

Un altre encàrrec honorífic que fa l'alcalde és la designació del pregoner o pregonera. L'encàrrec sol recaure en una personalitat destacada del món de l'art, el cinema, el teatre, la literatura, el periodisme o l'esport que resideixi a la nostra ciutat o hi tingui alguna vinculació directa.

El pregó, un cop arribat el Drac de Terrassa, i amb el repic de campanes, és l'activitat que marca l'inici oficial de la Festa Major, el capvespre del divendres, i ha passat de ser una dissertació en el marc solemne del Saló Capítular de l'Ajuntament a pronunciar-se en prosa, en vers o cantat des del balcó de la Casa Consistorial i, per tant, obert a tota la ciutadania present al Raval.

L'Ajuntament decideix també la imatge impresa que s'incorpora als ventalls que els regidors de la Corporació porten al seguici oficial del diumenge, i que tenen el seu origen en els antics ventalls que s'havien utilitzat a la festa de Corpus fins a començament de segle. Aquests ventalls, que servien per a espantar les mosques i refrescar-se de la calor del dia, es van recuperar per la Festa Major de 1948, i el seu ús s'ha mantingut, amb algunes interrupcions, des de llavors. Modernament, la imatge que incorporen sol reflectir, en dibuix a la ploma, una de les obres emblemàtiques que s'ha inaugurat en el curs de l'any.

Dins el marc dels honors i les distincions, cal assenyalar també que en el decurs de la Festa Major se sol reconèixer, en un acte solemne al Saló Capítular, la trajectòria cívica de ciutadans i ciutadanes, amb la instal·lació del seu retrat pintat a l'oli a la Galeria de Terrassencs i Terrassenques Il·lustres, o amb l'atorgament de la medalla de la ciutat als qui pels seus mèrits, se n'hagin fet creditors. Aquest reconeixement d'honors i distincions és competència de l'Ajuntament en ple i, tot i que no és exclusiu de la Festa Major i pot celebrar-se en altres dates, s'ha incorporat com a acte previ al pregó en diverses anualitats.

Finalment, la recepció oficial que des de l'any 1980 ofereix l'alcalde, als jardins de la Casa Museu Alegre de Sagrera, a tots els representants de les entitats i institucions ciutadanes i a personalitats destacades de la vida terrassenca. Aquesta invitació institucional es fa també extensiva a autoritats i personalitats foranes de notable relleu. A banda de l'engalanament amb senyeres i domassos de la façana de l'Ajuntament, fora de protocol, deixarem constància del costum implantat per la Rosa Mora i el Joan Martí d'encendre un ciri en honor dels sants patrons al vestíbul de l'Ajuntament. Aquesta superstició compleix amb la suposada funció d'espantar la pluja en el decurs de la festa, i recentment s'ha incorporat com un acte més del programa que es realitza amb tota la solemnitat, i que marca pròpiament l'inici cronològic exacte de la Festa Major de Terrassa.



Protocols de la Festa Major de Terrassa



La Festa Major de Terrassa se celebra el primer diumenge després de Sant Pere. Dura de divendres a dimecres, i el diumenge és el seu dia central.

Se celebra en honor dels sants patrons de la ciutat, que són sant Pere, sant Cristòfol i sant Valentí.

INICI DE LA FESTA

Amb aquest nom coneixem un conjunt d'actes que se celebren el divendres a la tarda, primer dia de Festa Major, que anuncien a la ciutat que la Festa comença i que són els següents:

Baixada del Drac

Aquest acte, que anuncia l'imminent inici de la Festa, té com a referent la llegenda del Drac, que atemoria els ciutadans de Terrassa i els seus entorns des de la seva cova de la muntanya de Sant Llorenç del Munt. Simbòlicament, el Drac porta, des de la seva cova, la festa.

El Drac de Terrassa, acompanyat per una comitiva de tabals i traient foc pels queixals, baixa des de la seva cova imaginària de Sant Llorenç. A l'entrada de Terrassa s'incorpora a la comitiva el Drac Infantil i junts aniran fins al Raval de Montserrat.

Repic de campanes

El repic de campanes pregon la festa. Constitueix l'acte anunciador de més antiguitat i tradició, entroncat amb els orígens religiosos de la festa i amb el fet que, antigament, el repic de les campanes era l'únic mitjà de comunicar els fets importants.

Cap a les vuit del vespre, i durant uns minuts, les esglésies de la ciutat fan sonar les seves campanes per anunciar que comença la festa. A la catedral del Sant Esperit, parròquia històrica de la ciutat, es venten les quatre campanes existents.

Obertura de la festa

Amb aquest nom s'identifiquen els actes que tenen lloc al Raval de Montserrat i que assenyalen l'obertura oficial de la Festa Major.

S'inicien a les vuit del vespre i s'acaben a les nou de la nit tocadés.

Comença amb l'entrada al Raval del Drac de Terrassa, que balla la Dansa del Drac, la qual anuncia el començament de la Festa Major.

El pregoner o la pregonera, des del balcó de l'Ajuntament, llegeix el pregó i l'alcalde fa l'obertura oficial de la Festa.

S'inicia el ball dels Gegants Vells, després els Bastoners ballen balls de bastons i a continuació ballen els Gegants Nous.

Els Capgrossos de l'Any de les anteriors edicions de la Festa Major entren al Raval, i ballen una vegada el *Ball de la Cercavila* també conegut com la Tereseta i després conviden a ballar-lo dues vegades més als infants presents al Raval. Seguidament entren la Guapa i el Capgròs de l'Any en curs, que va tapat perquè no se'l pugui reconèixer, se situen al centre del Raval i la Guapa descobreix el Capgròs de l'any.

Mentre el Capgròs de l'any, acompanyat pel personatge real al qual representa, entra a l'Ajuntament, la resta de Nans ballen un ball.

L'alcalde rep el Capgròs de l'any i el personatge representat a l'Ajuntament. Saluden des del balcó mentre es fa la glossa del personatge.

A continuació, els Capgrossos, en fila i per parelles, reben el Capgròs de l'any, que se situa al davant agafat de la mà de la Guapa i ballen el *Ball de Nans de Terrassa*.

A continuació hi ha un ball del Drac Infantil, un ball dels Gegantons Modernistes, un ball de bastons, un ball de dues parelles de Gegants, el Ball de Sant Ferriol amb què finalitza l'actuació dels Bastoners de Terrassa i finalment el ball de l'Estapera, amb la participació del públic assistent, amb el qual finalitza l'acte.

Doble ballada de sardanes

El divendres té lloc una doble ballada de sardanes a càrrec de les cobles de la ciutat.

Durant els dies de la Festa Major també es fan altres ballades a diferents espais de la ciutat.



RAVAL INFERNAL

El Raval Infernal és l'acte de foc més important de la Festa Major. Es va crear el 1981, arran de la recuperació del Drac de Terrassa (entremès ja documentat a mitjan segle XIX i present habitualment en els actes ciutadans rellevants) i la creació dels Diablers de Terrassa. Des de 1991, la coordinació del Raval Infernal és encomanada a aquests dos grups de foc de la ciutat.

L'acte se celebra al Raval de Montserrat, el divendres. S'inicia a quarts d'onze de la nit i acaba a quarts de dotze.

El Raval s'enfosqueix i els grups de foc participants, precedits dels tabalers que toquen el Toc del Raval, entren al Raval. Tot queda fosc, els tabalers es posen en semicercle sense deixar de tocar, i aleshores es col·loquen a l'atri de l'Ajuntament i deixen de tocar, i la plaça queda fosca i en silenci.

Un avís acústic marca la sortida del primer grup i torna a sonar el Toc del Raval, que no parará de sonar durant tot l'acte.

Cada un dels sis grups fa una actuació de lluïment al centre del Raval, alternant-se les colles de diables i les bèsties de foc.

Comencen les rondes de les voltes del Raval, en les quals prenen part simultàniament un màxim de tres grups, que evolucionen de forma circular en sentit contrari a les agulles del rellotge en l'espai central, davant l'Ajuntament.

Un nou avís acústic assenyala el canvi de rondes, les quals se succeeixen sense pauses ni interrupcions, augmentant progressivament la intensitat del foc en la part final.

Acabades les rondes, els tabalers se situen al mig del Raval, formant una rotllana en el centre de la qual es col·loca el flipot o tro final, mentre toquen a redoblament. Amb l'esclat del flipot s'acaba l'acte.

Al Raval Infernal hi participen sis colles, de les quals tres són de bestiar de foc i les altres tres de diables.



CERCAVILA

La Cercavila és un recorregut pels carrers del centre històric de la ciutat, amb sortida al Raval de Montserrat i arribada a la plaça Vella, per part dels grups de cultura tradicional catalana propis de la Festa Major de Terrassa. Aquests grups desenvolupen, al llarg del recorregut, actuacions adients al ritme i la forma de l'acte.

La Cercavila té lloc el dissabte a la tarda.

La Cercavila és encapçalada pel Drac de Terrassa, seguit dels Gegants, Nans, grups de dansa, bestiar divers, colles castelleres i grups de foc.

Hi podran participar grups de cultura tradicional catalana d'altres ciutats, convidats en motiu d'una celebració d'algun dels grups terrassencs, o bé per tal de donar més lluïment o rellevància a la Cercavila si així es decideix a les reunions de preparació.

Per a la Cercavila, els grups participants incorporen tots els seus elements característics i aniran acompanyats per formacions musicals (cobles, grallers, tabalers, flabiolaires, bandes musicals, grups de folk...) característiques de cada grup, que poden formar part del mateix grup al qual acompanyen, o d'una formació a banda contractada d'acord amb el grup.

En arribar a la plaça Vella, cada grup fa un ball de lluïment.

Acabats els balls, les colles castelleres fan els castells de vigília.

CORREFOC

El Correfoc és l'acte de foc més important de la Festa Major després del Raval Infernal. El primer Correfoc es va fer l'any 1987 i des de l'any 1990 s'ha realitzat ininterrompudament.

Hi participen tots els grups de foc de la ciutat més les colles convidades que es decideixen. Té lloc el dissabte a la nit i el seu recorregut és per carrers del centre de la ciutat.

TRACA D'ANUNCI DE LA REVETLLA

L'inici dels balls de revetlla de la Festa Major s'anuncia amb una traca que es fa esclatar dissabte a la nit.

La traca es tira tan a prop com sigui possible de l'escenari. En el moment en què acaba l'orquestra comença a tocar el primer ball de revetlla.



DIUMENGE DE FESTA MAJOR

El diumenge és el dia central de la Festa Major.

Després de les matinades a primeres hores del matí pels carrers del centre de la ciutat, a càrrec dels grups de cultura popular i tradicional de Terrassa, tenen lloc un seguit d'actes que en constitueixen el seu moment central, tant per la seva importància cronològica - el diumenge és el dia que situa la data de la festa -, com espacial - se celebren a la plaça Vella i al Raval de Montserrat -, i simbòlica - es duen a terme els actes festius de més història i tradició de tota la Festa.

Són els següents:

Seguici d'autoritats a l'església i ofici solemne

Aquest és el moment amb major significació institucional de la Festa, tant per la participació directa i preeminent dels representants dels poders civil i religiós de la ciutat com pel simbolisme i la tradició que recullen els mateixos actes.

Encapçalats pel Drac de Terrassa, el seguici surt de l'Ajuntament i desfila fins a la catedral del Sant Esperit, on se celebra l'ofici solemne.



El seguici s'estructura i es compon, seguint un estricte ordre i protocol, de:

- dos macers
- dos guàrdies municipals amb vestuari de gala
- el penó de la ciutat, portat pel representant de l'entitat que ha rebut l'encàrrec de dur-lo
- dos auxiliars del portador del penó
- dos agutzils
- l'alcalde, amb la vara, la medalla i la banda, símbols del poder municipal
- la resta de la corporació, portant les tradicionals bandes i ventalls, en filera de dues persones, i mantenint aquest ordre: tinents d'alcalde (pel seu ordre), portaveus municipals i resta de regidors agrupats segons la seva representativitat

Quan el seguici arriba a la catedral surt a rebre'l la jerarquia eclesiàstica. El seguici entra a l'església mentre repiquen totes les campanes (toc d'arribada de les autoritats municipals) fins que el penó de la ciutat és dipositat a l'altar major. Els membres de la corporació municipal se situen als bancs respectant l'ordre de prioritat establert en el seguici.

L'ofici religiós és solemne i consisteix en una missa polifònica cantada, que inclou els goigs als tres sants patrons.

En acabar l'ofici, el prelat de màxima autoritat va a saludar l'alcalde mentre sona el toc final de missa amb totes les campanes.



Sortida d'ofici

Els actes que tenen lloc a la sortida de l'ofici solemne constitueixen la principal manifestació de la cultura tradicional de la ciutat de Terrassa, esdevenen un element genuïnament terrassenc i cal considerar-los com un element clau del patrimoni etnogràfic i cultural de la ciutat.

Un dels actes més significatius a nivell ciutadà, el Ball de Plaça de Terrassa, es duia a terme antigament per la festa de la Candelera, el mes de febrer, però ja en època moderna es va recuperar per a la Festa Major. La seva funció ritual consisteix en el fet que les autoritats municipals, que l'obren, conviden la població a prendre part en el ball, en la festa.

Abans d'acabar l'ofici, els grups i els entremesos participants en els actes se situen al centre de la plaça Vella, formant un cercle prou gran per dur-hi a terme els balls posteriorment.

En acabar l'ofici religiós, el seguici d'autoritats, en l'ordre establert, surt de l'atri de la catedral, moment en què es tiren la traca i la tronada de sortida d'ofici. Simultàniament, les colles castelleres fan sengles pilars de salutació, mentre el seguici avança fins a situar-se al lloc corresponent de la plaça. S'interpreta la música del Ball de Plaça de Terrassa, que obren les autoritats acompanyades pels dansaires de l'Esbart Egarenc. Les autoritats es retiren, i els dansaires continuen fins a acabar el ball.

Els Nans de Terrassa ballen el Ball de Nans de Terrassa i, a continuació, el Ball de la Cercavila, en el qual participen les autoritats.

Els Bastoners, amb el vestuari antic, interpreten tres dels balls propis de la ciutat: Ball de les Anelles, Ball de les Corrandes i Ball de la Manflina.

A continuació s'interpreta el Ball del Drac de Terrassa i el Ball de Gegants de Terrassa.

Acabats aquests balls, es forma al centre de la plaça el seguici d'entremesos i autoritats per anar cap al Raval de Montserrat, segons aquest ordre: Drac, Gegants, Nans, formació de música tradicional, bastoners, esbart, seguici d'autoritats, segons l'ordre abans esmentat, autoritats eclesiàstiques i les colles castelleres.

En arribar davant l'Ajuntament, cada grup fa una breu actuació de comiat i deixa la plaça lliure. L'acte finalitza amb les colles castelleres que fan el pilar caminat d'entrada a plaça.



Castells

Les exhibicions castelleres a càrrec de colles foranes havien estat presents, de forma esporàdica, en les festes majors dels segles XIX i XX. Amb la creació de les colles castelleres locals, aquest acte esdevé un element referencial de la festa.

L'acte té lloc al Raval de Montserrat, davant l'Ajuntament, el migdia de diumenge, i hi participen les colles castelleres de la ciutat i una altra colla convidada, de mutu acord entre elles.

S'inicia amb els pilars caminats d'entrada a plaça que fan les colles un cop els grups i les autoritats del seguici deixen la plaça lliure. Els grallers, amb el Toc d'Entrada a Plaça, acompanyen els pilars.

Les colles se situen de la següent manera: a la dreta (mirant l'Ajuntament) els Minyons de Terrassa, a l'esquerra els Castellers de Terrassa i al mig la colla convidada.

El nucli de l'exhibició el formen les tres rondes tradicionals a totes les actuacions castelleres.

L'exhibició es clou amb els pilars de comiat. Cada colla local du un pilar al balcó de l'Ajuntament, i els altres pilars es fan al centre de la plaça.

Finalment, els grups de grallers toquen la Marxa del Vermut.



CLOENDA DE LA FESTA MAJOR

El castell de focs i el rom cremat

La Festa Major de Terrassa acaba amb un castell de focs, que ha esdevingut i és un dels seus actes més tradicionals i populars. Té lloc el dimecres a la nit, en un espai alhora cèntric i que permet una gran assistència de públic.

El Castell de Focs, que anuncia a la ciutat la fi de la Festa, s'inicia amb el llançament espaiat de tres trons d'avís, i a continuació es desenvolupa el castell de focs, de gran espectacularitat i lluïment pirotècnic. Tres trons consecutius avisen de la fi del castell.

Finalitzat el castell de focs es fa un rom cremat servit per la Corporació Municipal i que és acompanyat per una cantada d'havaneres. Té lloc en un espai a prop d'on s'ha disparat el castell, i que permet una gran assistència de públic.





Normatives dels Protocols de Festa Major

Les normatives que a continuació es descriuen tenen per objectiu regular el bon funcionament de la Festa Major i alhora evitar arbitrarietats i conflictes d'interessos entre les institucions i els grups que hi participen.

Cada element del protocol té una norma que el regula i en la qual es descriu, de forma detallada, la seva seqüència cronològica, els grups que hi participen, els itineraris i llocs exactes, així com els horaris que, en el moment de redactar aquests Protocols, són en ús.

BAIXADA DEL DRAC (1)

Dia: divendres

Hora d'inici: a les sis de la tarda

Hora d'acabament: a les vuit del vespre

Itinerari: sortida de Matadepera, recorregut per la carretera de Matadepera, carrer Major de Sant Pere, plaça del Rector Homs, carrer de la Creu Gran, carrer Nou de Sant Pere, placeta de Saragossa, carrer de Sant Pere i placeta de la Font Trobada, i arribada al Raval de Montserrat

Grups participants: Grup del Drac de Terrassa i Drac Infantil de Terrassa (que s'incorpora a l'entrada de la ciutat).

REPIC DE CAMPANES (2)

Dia: divendres

Hora: a les vuit del vespre

Lloc: esglésies de la ciutat

Es venten les campanes de les parròquies existents a la ciutat, durant uns minuts.

OBERTURA DE LA FESTA (3)

Dia: divendres

Hora d'inici: a les vuit del vespre

Hora d'acabament: a les nou del vespre

Lloc: Raval de Montserrat

La seqüència cronològica és:

1. S'inicia amb l'entrada al Raval del Drac de Terrassa, amb la Dansa del Drac, anunciant el començament de la Festa Major.
2. El pregoner o la pregonera, des del balcó de l'Ajuntament, llegeix el pregó.
3. L'alcalde fa l'obertura oficial de la Festa.
4. Ball dels Gegants Vells.

5. Els Bastoners interpreten els balls d'El Patufet, les Anelles i les Dues Sotes.

6. Ball dels Gegants Nous.

7. Els Capgrossos de l'any de les anteriors edicions de la Festa Major entren al Raval, ballen una vegada el Ball de la Cercavila, també conegut com la Tereseta, i després conviden a ballar-lo dues vegades més als infants presents. Seguidament entren la Guapa i el Capgròs de l'any en curs, que va tapat perquè no se'l pugui reconèixer, se situen al centre del Raval i la Guapa descobreix el Capgròs de l'any.

8. Mentre el Capgròs de l'any acompanyat pel personatge real al qual representa pugen a l'Ajuntament, la resta de Capgrossos ballen un ball.

9. L'alcalde rep el Capgròs de l'any i el personatge al qual representa. Des del balcó de l'Ajuntament, saluden el públic i es fa la glossa del personatge mentre el Capgròs retorna a la plaça.

10. Els Capgrossos, en fila i per parelles reben el Capgròs de l'any, que se situa al davant, agafat de la mà de la Guapa, i ballen el Ball de Nans de Terrassa, amb el qual finalitza l'actuació dels Nans de Terrassa.

11. Ball del Drac Infantil.

12. Ball dels Gegantons Modernistes.

13. Ball de Bastons.

14. Ball de dues parelles de Gegants.

15. Ball de Sant Ferriol amb què finalitza l'actuació dels Bastoners de Terrassa.

16. Ball de l'Estapera amb la participació del públic assistent, amb el qual finalitza l'acte.

Grups participants: Drac de Terrassa, Drac Infantil de Terrassa, Gegants de Terrassa (amb els Gegants Nous, els Gegants Vells i els Gegantons Modernistes), Bastoners de Terrassa, Nans de Terrassa i un grup de música tradicional que acompanya els balls.



DOBLE BALLADA DE SARDANES (4)

Dia: divendres

Horari d'inici: a les vuit del vespre

Hora d'acabament: a les dotze de la nit

Lloc: Plaça Vella

RAVAL INFERNAL (5)

Dia: divendres

Hora d'inici: a 2/4 d'11 de la nit

Hora d'acabament: a 2/4 de 12 de la nit

Lloc: Raval de Montserrat

1. Mentre el públic assistent comença a concentrar-se al Raval, hi ha una ambientació de l'espai (disminució de la intensitat de l'enllumenat públic i altres elements) que crea un clima d'expectació prèvia a l'inici de la festa de foc.

2. Els grups de foc participants, prèviament concentrats en un espai proper, s'adrecen al Raval de Montserrat encapçalats pels tabalers, que van tocant el Toc del Raval.

3. En arribar al Raval, els tabals deixen de sonar i els grups es dirigeixen cap al carrer de la Vila Nova, situant-se per ordre de sortida, sempre amb els tabalers al capdavant.

4. Comença l'acte central en el moment en què s'apaga totalment l'enllumenat del Raval de Montserrat i tornen a tocar els tabals.

5. Els tabalers, en formació i sense deixar de tocar el Toc del Raval, es col·loquen a l'atri de l'Ajuntament, on deixen de tocar, de manera que la plaça queda fosca i en silenci.

6. Un avís acústic marca la sortida del primer grup i comença a sonar el Toc del Raval, que els tabalers no pararan de tocar fins al moment que s'encén el flipot.

7. Cada grup fa una actuació de lluïment al centre del Raval, alternant-se les colles de diables i de bèsties de foc, i un cop acabada se situen al lloc prèviament assignat.

8. Comencen les rondes de les voltes del Raval, en les quals prenen part simultàniament un màxim de tres grups, que evolucionen de forma circular en sentit contrari a les agulles del rellotge en l'espai central del Raval, davant l'Ajuntament.

9. Un altre avís acústic assenyala el canvi de les rondes, que en conjunt tenen una durada aproximada de quaranta minuts. Les rondes d'actuació se succeeixen sense pauses

ni interrupcions, i augmenten progressivament la intensitat del foc en la part final.

10. Un cop acabades les rondes, els tabalers se situen al centre del Raval formant una rotllana que desplaça el públic cap a l'exterior i deixant lloc al mig per poder encendre el tro final (anomenat flipot), al mateix temps que toquen un redoblament.

11. Esclata el flipot, que assenyala l'acabament de l'acte.

Grups participants: sis colles, de les quals tres són de bestiar de foc i les altres tres de diables. D'aquestes sis colles, dos són els grups històrics de foc de la ciutat, el grup del Drac de Terrassa i els Diables de Terrassa, que tenen encomanada la coordinació de l'acte. Els altres quatre grups participants seran seleccionats pels grups coordinadors d'acord amb l'Ajuntament, per tal d'assegurar que garanteixin uns nivells acceptables de qualitat, nombre de components, seguretat i experiència en actes de foc. Dos d'aquests grups (un de bestiar i un de diables) seran de Terrassa i els altres dos (un de bestiar i un de diables) de fora de la ciutat. En cas d'existir a Terrassa un nombre més gran de grups de foc o de bestiar, la seva actuació al Raval Infernal serà rotativa en anys successius.

CERCAVILA (6)

Dia: dissabte

Horari d'inici: a 2/4 de 7 de la tarda

Itinerari: sortida del Raval de Montserrat amb arribada a la plaça Vella i recorregut pels carrers del centre històric de la ciutat.

Grups participants:

1. Imatgeria: Drac, Gegants i Nans

2. Dansa: Bastoners, Esbarts, Sardanes...

3. Bestiar divers

4. Colles castelleres

5. Grups de foc: Bestiar de foc i Diables

En arribar a la plaça Vella, cada grup fa un ball de lluïment. Acabats els balls, les colles castelleres fan els castells de vigília. Els grups participants han d'incorporar tots els elements que són característics -indumentària específica, estris corresponents, músics, tabalers, etc. - i han de comptar amb el nombre d'integrants suficient per mantenir el nivell de qualitat exigible en la Cercavila.



(4)



(5)



(6)

CORREFOC (7)

Dia: dissabte

Hora de concentració dels grups: onze de la nit

Hora d'inici: a 2/4 de 12 de la nit

Hora d'acabament: aproximadament cap a la una de la matinada

Itinerari: Es realitza per carrers del centre de la ciutat. Mitja hora abans del començament hi ha la concentració de les colles de foc participants al lloc de sortida, fent ressonar els tabals tot esperant l'inici.

El Correfoc es desenvolupa de manera que no hi hagi massa separació entre colles, respectant però, la distància de seguretat entre elles.

En arribar al final cada colla fa una encesa de llum, segons l'ordre d'arribada. I per acabar, i si l'espai ho permet, totes les colles juntes fan un final espectacular.

Grups participants: les colles de foc de la ciutat que estiguin en actiu i en condicions d'actuar, i que hagin realitzat almenys una actuació de foc durant l'any natural previ a la realització del Correfoc. Si es creu necessari hi podran participar colles de fora de la ciutat.

TRACA D'ANUNCI DE LA REVETLLA

Dia: dissabte

Hora d'inici: pels volts de mitjanit.

Lloc: l'espai on té lloc el ball de revetlla.

La traca es tira el més a prop possible de l'espai on té lloc el ball de revetlla i, adequant-se a les condicions de l'entorn, ha de ser prou sonora i llúida per tal d'anunciar, espectacularment, l'inici del ball.

SEGUICI D'AUTORITATS I OFICI

SOLEMNE (8)

Dia: diumenge

Hora de sortida del seguici: a 3/4 de deu del matí

Hora d'inici de l'ofici: a les 10 del matí

Hora d'acabament: a 1/4 de dotze del matí

Itinerari: el seguici d'autoritats desfila des de l'Ajuntament fins a la catedral, passant pel Raval de Montserrat, placeta de la Font Trobada, carrer dels Gavatxons i plaça Vella.

En arribar el seguici a la catedral surt a rebre'l la jerarquia eclesiàstica. El seguici entra a l'església mentre repiquen totes les campanes (toc d'arribada de les autoritats municipals) fins que el penó de la ciutat és dipositat a l'altar major. Els membres de la corporació municipal se situen als bancs respectant l'ordre de prioritat establert en el seguici.

L'ofici religiós és solemne i consisteix en una missa polifònica cantada, que inclou els goigs als tres sants patrons.

En acabar l'ofici, el prelat de màxima autoritat va a saludar l'alcalde mentre sona el toc final de missa amb totes les campanes.

Grups participants: prenen part en el seguici el Drac de Terrassa, els membres de la Corporació Municipal (que porten les tradicionals bandes i ventalls), la policia municipal i els representants de l'entitat encarregada de portar el penó de la ciutat, distribuïts segons aquest esquema: dos macers / dos guàrdies municipals amb vestuari de gala / el penó de la ciutat, portat pel representant de l'entitat que ha rebut l'encàrrec de dur-lo / dos auxiliars del portador del penó / dos agutzils / l'alcalde, amb la vara, la medalla i la banda, símbols del poder municipal / la resta de la corporació, portant les tradicionals bandes i ventalls, en filera de dues persones, i mantenint aquest ordre: tinent d'alcalde (pel seu ordre), portaveus municipals i resta de regidors agrupats segons la seva representativitat.



(7)



(8)

SORTIDA D'OFICI (9)

Dia: diumenge

Hora d'inici: quan acaba l'ofici, aproximadament a 1/4 de dotze del matí

Hora d'acabament: a 1/4 d'una del migdia

Lloc: plaça Vella

Grups participants: Drac de Terrassa, Gegants Vells i Nous de Terrassa, Nans de Terrassa, formació de música tradicional, Bastoners de Terrassa, Esbart Egarenc, membres de la Corporació Municipal, representants de l'entitat encarregada de portar el penó de la ciutat, Castellers de Terrassa i Minyons de Terrassa.

Abans d'acabar l'ofici, els grups i els entremesos participants en els actes se situen al centre de la plaça Vella, formant un cercle prou gran per dur-hi a terme els balls posteriorment.

En acabar l'ofici religiós, el seguici d'autoritats, en l'ordre establert, surt de l'atri de la catedral, moment en què es tiren la traca i la tronada de sortida d'ofici. Simultàniament, les colles castelleres fan sengles pilars de salutació, mentre el seguici avança fins a situar-se al lloc corresponent de la plaça.

S'interpreta la música del Ball de Plaça de Terrassa, que obren les autoritats acompanyades pels dansaires de l'Esbart Egarenc. Les autoritats es retiren, i els dansaires continuen fins a acabar el ball.

Els Nans de Terrassa ballen el Ball de Nans de Terrassa i, a continuació, el Ball de la Cercavila, en el qual participen les autoritats.

Els Bastoners, amb el vestuari antic, interpreten tres dels balls propis de la ciutat: Ball de les Anelles, Ball de les Corrandes i Ball de la Manflina.

A continuació s'interpreta el Ball del Drac de Terrassa i el Ball de Gegants de Terrassa.

Acabats aquests balls, es forma al centre de la plaça el seguici d'entremesos i autoritats per anar cap al Raval de Montserrat, segons aquest ordre:

Drac, Gegants, Nans, formació de música tradicional, bastoners, esbart, seguici d'autoritats i representants de l'entitat encarregada de portar el penó de la ciutat segons l'ordre abans esmentat, autoritats eclesiàstiques i les colles castelleres.

En arribar davant l'Ajuntament, cada grup fa una breu actuació de comiat i deixa la plaça lliure. L'acte finalitza amb les colles castelleres que fan el pilar caminat d'entrada a plaça.

CASTELLS (10)

Dia: diumenge

Hora d'inici: a 2/4 d'1 del migdia

Hora d'acabament: a 2/4 de 3 de la tarda

Lloc: Raval de Montserrat

Grups participants: les colles castelleres de la ciutat i una altra colla convidada.

S'inicia amb els pilars caminats d'entrada a plaça que fan les colles un cop els grups i les autoritats del seguici deixen la plaça lliure. Els grallers respectius acompanyen els pilars amb el Toc d'Entrada a Plaça.

Les colles se situen de la següent manera: a la dreta (mirant l'Ajuntament) els Minyons de Terrassa, a l'esquerra els Castellers de Terrassa i al mig la colla convidada.

El nucli de l'exhibició el formen les tres rondes tradicionals a totes les actuacions castelleres.

L'exhibició es clou amb els pilars de comiat. Cada colla local du un pilar al balcó de l'Ajuntament i els altres pilars es fan al centre de la plaça.

Finalment, els grups de grallers toquen la Marxa del Vermut.

CLOENDA DE LA FESTA MAJOR (11)

Castell de focs

Dia: dimecres

Hora d'inici: a 2/4 d'11 de la nit

Hora d'acabament: a les onze de la nit

Lloc: cruïlla de l'av. de l'Abat Marcet amb l'av. de Josep Tarradellas

S'inicia amb el llançament espaiat de tres trons d'avís, i a continuació es desenvolupa el castell de focs piromusical. Tres trons consecutius anuncien la fi del castell.

Rom cremat i cantada d'havaneres

Dia: dimecres

Hora d'inici: a les onze de la nit

Hora d'acabament: als volts de la una de la nit

Lloc: plaça Lluís Companys

S'inicien tot just acabat el castell de focs. Tenen lloc en un espai a prop d'on s'ha disparat el castell de focs, i que permet una gran assistència de públic.

El rom cremat és servit per la Corporació Municipal.





Annex I: Elements de patrimoni moble

Fitxes d'entremesos (elements de patrimoni moble)

Capgròs Cubanito o Dormilega	* pàg. 50	Capgròs Ramon del Barça	* pàg. 61
Capgròs Dimoni 1	* pàg. 50	Capgròs Adrià Font	* pàg. 61
Capgròs Dimoni 2	* pàg. 50	Capgròs Quimet Carreras	* pàg. 62
Capgròs La Guapa	* pàg. 51	Capgròs Matraca	* pàg. 62
Capgròs L'Avi o El Vell	* pàg. 51	Capgròs Xavi Coral	* pàg. 62
Capgròs El Moro Negre	* pàg. 51	Capgròs Ranjit Singh Kaur	* pàg. 63
Capgròs Patufet	* pàg. 52	Capgròs Carles Llongueras	* pàg. 63
Nan La Vella Lila	* pàg. 52	Capgròs Maria Dolors Duocastella La Suri	* pàg. 63
Nan La Vella Gropa amb Topos	* pàg. 52	Capgròs Josep Maria Farràs	* pàg. 64
Nan El Soldat	* pàg. 53	Capgròs Jordi Grau	* pàg. 64
Nan El Moro	* pàg. 53	Capgròs Jaume Bernet	* pàg. 64
Capgròs Maneló	* pàg. 53	Capgròs Narcís Serrat	* pàg. 65
Capgròs de l'Any	* pàg. 54	Capgròs Ramon Codinas	* pàg. 65
Capgròs Jordi Labòria o Giorgio Laboria	* pàg. 56	Capgròs Josefina Alonso	* pàg. 65
Capgròs La Lourdes dels Amics	* pàg. 56	Ventalls	* pàg. 66
Capgròs Joan Grau	* pàg. 56	Penó de la ciutat	* pàg. 66
Capgròs Clikstóbal Castro	* pàg. 57	Drac de Terrassa	* pàg. 69
Capgròs Kim Pal	* pàg. 57	Rèplica del Drac de Terrassa	* pàg. 69
Capgròs Antoni Verdager o El Cineasta Escotat	* pàg. 57	Gegant vell Robesa	* pàg. 70
Capgròs El Farrés o El Cèsar del Vallès	* pàg. 58	Rèplica gegant vell Robesa	* pàg. 71
Capgròs Miquel Pujadó	* pàg. 58	Geganta vella Pepona	* pàg. 72
Capgròs Cantinflas	* pàg. 58	Rèplica geganta vella Pepona	* pàg. 73
Capgròs Rosa Mora	* pàg. 59	Gegant nou Ramonet	* pàg. 74
Capgròs Floreal Soriguera El Suri	* pàg. 59	Rèplica gegant nou Ramonet	* pàg. 74
Capgròs Mossèn Bonet	* pàg. 59	Geganta nova Estefania	* pàg. 75
Capgròs Andreu Fresnadillo	* pàg. 60	Rèplica geganta nova Estefania	* pàg. 75
Capgròs Marc Galí	* pàg. 60	Gegantó modernista Magí	* pàg. 76
Capgròs Mercè Corbera	* pàg. 60	Gegantona modernista Roseta	* pàg. 77
Capgròs Miqui Giménez	* pàg. 61	Bibliografia	* pàg. 107



Capgròs Cubanito o Dormilega

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1965

Alçada: 71 cm

Amplada: 51 cm

Fondària: 54 cm

Pes: 4 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1965

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: pijama llarg de color blanc i casquet de dormir

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Dimoni 1

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1965 (Restaurat per Jordi Grau, el 1996)

Alçada: 74 cm

Amplada: 48 cm

Fondària: 43 cm

Pes: 3 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1965

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: vestit vermell

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Dimoni 2

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1993 (Restaurat per Jordi Grau, el 1996)

Alçada: 81 cm

Amplada: 43 cm

Fondària: 42 cm

Pes: 2,7 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1994

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: vestit vermell

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs La Guapa

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1965 (Restaurat per Jordi Grau, el 1997)

Alçada: 82 cm

Amplada: 41 cm

Fondària: 43 cm

Pes: 2,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1965

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: vestit llarg amb un llaç al maluc

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs L'Avi o El Vell

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1965 (Restaurat per Jordi Grau, el 1997)

Alçada: 60 cm

Amplada: 44 cm

Fondària: 37 cm

Pes: 3 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1965

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: jaqueta de pana marró i pantalons foscos

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs El Moro Negre

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1965

Alçada: 65 cm

Amplada: 44 cm

Fondària: 45 cm

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1965

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: túnica blanca i grisa

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Patufet

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1979

Alçada: 58 cm

Amplada: 48 cm

Fondària: 46 cm

Pes: 3,3 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1979

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: camisa de llenyataire, pantalons blancs i faixa negra

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Nan La Vella Lila

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1979

Alçada: 71 cm

Amplada: 52 cm

Fondària: 44 cm

Pes: 5,9 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1979

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: faldilles de color lila

Col·locació: es recolza al cap i es mira pel front



Nan La Vella Groga amb Topos

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1979

Alçada: 71 cm

Amplada: 54 cm

Fondària: 46 cm

Pes: 6,2 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1979

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: faldilles negres

Col·locació: es recolza al cap i es mira pel front



Nan El Soldat

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1979

Alçada: 85 cm (amb barret)

Amplada: 52 cm

Fondària: 63 cm

Pes: 7 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre, tela, filferro i planxa

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1979

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: jaqueta de soldat vermella

Col·locació: es recolza al cap i es mira pel front



Nan El Moro

Constructor: El Ingenio

Lloc i any: Barcelona, 1979

Alçada: 95 cm (amb casquet)

Amplada: 50 cm

Fondària: 42 cm

Pes: 6,2 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre, roba i filferro

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1979

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Indumentària: vestit de moro de color blanc amb ratlles vermelles

Col·locació: es recolza al cap i es mira pel front



Capgròs Maneló

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2010

Materials utilitzats: cartró i recobriment al greso

Lloc i data de l'estrena: Terrassa, Festa Major 2010

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: capgròs realitzat per l'escultor Lluís Carbonell i Colom que es va estrenar amb els Gegants Nous el 2 de juliol del 1950 i que els acompanyava a totes les sortides. A mitjans dels anys seixanta va desaparèixer i es va perdre de vista. En Jordi Grau, l'ha recuperat a partir de fotos de l'època.

Indumentària: bata típica de treballador de l'època ratllada de color blau grisós, pantaló fosc, gorra i mocador de coll llarg i blanc.

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca.

Capgròs de l'Any

Aquesta és una tradició terrassenca que es va iniciar el 1982 i la seva història és força curiosa. Durant el Carnestoltes, es recupera el costum de publicar una revista satírica, primer El Xerraire, després El Xerrameca, una de les seccions de la qual està destinada a publicar la biografia, novel·lada i amb pocs elements verídics, com correspon a la transgressió carnestoltenca, de diferents personatges populars de la ciutat o vinculats a Terrassa.

D'entre aquests personatges, o d'altres que s'hi afegien lliurement amb posteritat perquè la transgressió no és gaire amiga de les normes, el Casinet de l'Espardenya, entitat formada per persones anònimes que els més sagaços imaginin vinculades al món de la cultura popular de Terrassa, en triava el que seria immortalitzat en cartó pedra per l'artista local Jordi Grau, i que s'afegia a la imatgeria que custodia el grup de Nans de Terrassa.

Actualment, i des de fa alguns anys, el Casinet de l'Espardenya organitza una festa de presentació dels candidats (també anomenats "Capdidats") a Capgròs de l'Any, que té lloc a la plaça Vella, aproximadament un mes abans de la Festa Major. En el transcurs d'aquesta festa, les persones que opten a ser escollides s'adrecen al públic assistent per defensar la seva candidatura, i l'acte inclou també l'actuació dels grups de cultura popular terrassencs de la qual en resulta un anunci de la Festa Major de la ciutat. Els terrassencs poden votar pel candidat que els sembli més adient durant el transcurs de la festa en unes urnes situades a la mateixa plaça, així com els dies anteriors i posteriors per diferents mitjans (web, correu electrònic, urnes situades en entitats o equipaments...). Es creu que els membres del Casinet de l'Espardenya tenen present els resultats d'aquesta votació popular, els quals, de tota manera, mai s'han fet públics.

No sembla que hi hagi cap criteri estable ni oficial per triar un capgròs de l'any. Després de tants anys, però, s'ha pogut constatar que els capgrossos de l'any recauen en personatges populars, més o menys coneguts pels ciutadans de Terrassa, que destaquen per la seva tasca desinteressada en pro de la ciutat i la seva vida cultural o social, o, d'altra banda, personatges que simplement han esdevingut un referent ciutadà per qüestions que poden ser ben diverses, i no necessàriament de caràcter positiu. En tot cas, acostuma a tractar-se de persones que difícilment rebran els homenatges de caràcter institucional o oficial (terrassencs de l'any, medalles de la ciutat i altres), i que potser per això reben aquest reconeixement popular i anònim.

Us relatem la llista d'homenatjats:

- 1982: **Jordi Labòria**, regidor de Cultura
1983: **Lourdes**, cambrera del bar d'Amics de les Arts
1984: **El senyor Grau**, amo de la llibreria del mateix nom
1985: **Joaquim Prunés**, muntanyenc
1986: **Cristóbal Castro**, fotògraf
1987: **Toni Verdaguer**, director de cinema
1988: **Antoni Farrés**, alcalde de Sabadell
1989: **Miquel Pujadó**, cantautor
1990: **Cantinflas**, personatge popular
1991: **Rosa Mora**, membre de l'Associació de Veïns de Sant Pere i impulsora de festes populars
1992: **Floreal Soriguera**, pintor i activista cultural
1993: **Lluís Bonet**, exrector de la parròquia de Ca n'Anglada
1994: **Andreu Fresnadillo**, ginecòleg
1995: **Marc Galí**, bastoner i impulsor de festes populars
1996: **Mercè Corbera**, activista cultural i de l'espectacle infantil
1997: **Miqui Giménez**, músic i animador infantil
1998: **Ramón Martínez**, fanàtic seguidor del Barça
1999: **Adrià Font**, músic i alpinista
2000: **Quimet Carreras**, músic i showman
2001: **Joan Siurana**, Metraca, músic i pintor
2002: **Xavi Coral**, periodista i presentador de TV
2003: **Ranjit Singh Kaur**, entrenador d'hoquei
2004: **Carles Llongueras**, músic i professor
2005: **Maria Dolors Duocastella**, La Suri, actriu, poeta, membre del Ball de Serrallonga
2006: **Josep Maria Farràs**, músic
2006: **Jordi Grau**, artista i constructor dels capgrossos de l'any
2007: **Jaume Bernet**, actor
2008: **Narcís Serrat**, alpinista i llibreter
2009: **Ramon Codinas**, casteller
2010: **Josefina Alonso**, castanyera de la Rambla



Capgròs Jordi Labòria o Giorgio Laboria

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1982

Alçada: 57 cm · **Amplada:** 40 cm · **Fondària:** 51 cm

Pes: 2,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1982

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Terrassa, Jordi Labòria, que el 1982 encapçalava la Comissió de Festes

Accessoris: tenia una pinta gran feta de fusta, actualment perduda

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs La Lourdes dels Amics

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1983

Alçada: 61 cm · **Amplada:** 44 cm · **Fondària:** 41 cm

Pes: 3,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1983

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el personatge real de la Lourdes Serra, que portava el bar dels Amics de les Arts

Indumentària: camisa i faldilles fosques, i un davantal blanc amb floretes

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Joan Grau

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1984

Alçada: 61 cm · **Amplada:** 46 cm · **Fondària:** 48 cm · **Pes:** 2,9 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1984

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Accessoris: porta 2 llibres

Història o llegenda: representa el personatge real del llibreter de la Llibreria Grau del carrer Gavatxons, famós per la gran quantitat de llibres que s'acumulaven a la botiga.

Indumentària: pantalons i camisa foscos, i bata de color blau fosc

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Clikstóbal Castro

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1985

Alçada: 70 cm · **Amplada:** 54 cm · **Fondària:** 49 cm · **Pes:** 3,9 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1985

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Accessoris: havia tingut una càmera feta de cartó pedra, actualment perduda

Història o llegenda: representa el personatge real del Cristóbal Castro, fotògraf del Diari de Terrassa

Indumentària: pantalons foscos i samarreta de color blau marí

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Kim Pal

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1986

Alçada: 75 cm · **Amplada:** 51 cm · **Fondària:** 55 cm

Pes: 4,2 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1986

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Accessoris: escut a la samarreta del Cim Saiphal 7021

Història o llegenda: representa el Quim Prunés, un conegut muntanyenc de Terrassa

Indumentària: xiruques, pantalons tipus Roxatove i samarreta blava

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Antoni Verdaguer o El Cineasta Escotat

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1987

Alçada: 75 cm · **Amplada:** 50 cm · **Fondària:** 57 cm

Pes: 4,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1987

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Accessoris: maleta amb dos pits a dins

Història o llegenda: representa l'Antoni Verdaguer, famós cineasta terrassenc.

Indumentària: pantalons blancs amb camisa florejada

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs El Farrés o El Cèsar del Vallès

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1988

Alçada: 79 cm · **Amplada:** 49 cm · **Fondària:** 56 cm

Pes: 4,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1988

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa l'Antoni Farrés, alcalde de Sabadell, i va trencar la tradició que el capgròs fos un personatge de la ciutat

Indumentària: túnica blanca amb una capa de color vermell fosc

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Miquel Pujadó

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1989

Alçada: 70 cm · **Amplada:** 48 cm

Fondària: 54 cm

Pes: 4 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1989

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el cantautor terrassenc Miquel Pujadó

Indumentària: pantalons negres i polo vermell

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Cantinflas

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1990

Alçada: 80 cm · **Amplada:** 49 cm · **Fondària:** 55 cm

Pes: 4,1 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1990

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el personatge real del Cantinflas, un animador espontani de les festes populars de la ciutat

Indumentària: pantalons foscos amb camisa llampant

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Rosa Mora

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1991

Alçada: 79 cm · **Amplada:** 35 cm · **Fondària:** 54 cm · **Pes:** 4,1 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1991

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa, com a homenatge pòstum, el personatge real de la Rosa Mora, membre de l'Associació de Veïns de Sant Pere i impulsora de festes populars a la ciutat

Indumentària: vestit jaqueta de color groc i brusa de flors

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Floreal Soriguera El Suri

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1992

Alçada: 77 cm · **Amplada:** 49 cm · **Fondària:** 55 cm

Pes: 3,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1992

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Floreal Soriguera, el Suri, conegut artista i impulsor de festes populars de la ciutat

Indumentària: pantalons foscos

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Mossèn Bonet

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1993

Alçada: 72 cm · **Amplada:** 45 cm · **Fondària:** 49 cm

Pes: 3,7 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1993

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa Lluís Bonet, mossèn de la parròquia de Can Palet, conegut entre altres coses pels seus desplaçaments en ciclomotor per la ciutat

Indumentària: pantalons i camisa, i jaqueta de color blau marí

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Andreu Fresnadillo

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1994

Alçada: 82 cm · **Amplada:** 56 cm

Fondària: 63 cm

Pes: 4,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1994

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el ginecòleg Andreu Fresnadillo

Indumentària: bata i pantalons blancs

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Marc Galí

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1995

Alçada: 78 cm · **Amplada:** 49 cm · **Fondària:** 62 cm · **Pes:** 4,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1995

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el personatge real del Marc Galí, cap de colla dels Bastoners de Terrassa i persona vinculada a la cultura popular de la ciutat

Indumentària: pantalons i camisa blancs, faixa vermella, camals vermells, mocador vermell i faldilla vermella

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Mercè Corbera

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1996

Alçada: 80 cm · **Amplada:** 60 cm · **Fondària:** 58 cm

Pes: 4,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1996

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa la Mercè Corbera, vinculada al món de l'espectacle i l'animació infantil, i a la cultura popular de la ciutat

Indumentària: vestit tipus hippy de color blau

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Miqui Giménez

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1997

Alçada: 80 cm · **Amplada:** 60 cm · **Fondària:** 58 cm

Pes: 3,7 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1997

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Miqui Giménez, conegut músic vinculat als àmbits de la cultura i l'escoltisme de la ciutat de Terrassa

Indumentària: camisa blanca, pantalons negres i armilla

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Ramon del Barça

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1998

Alçada: 80 cm

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1998

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Ramon Martinez, conegut culer terrassenc i fanàtic del Barça

Indumentària: camisa blanca, pantalons negres i armilla de pana marró, bufanda del Barça, pantalons pirates marrons de pana.

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Adrià Font

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 1999

Alçada: 66 cm · **Amplada:** 41 cm · **Fondària:** 53 cm

Pes: 2,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1999

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa l'Adrià Font, conegut bateria de grups de música de jazz i muntanyenc

Indumentària: armilla de colors i camisa verda (o samarreta del Jazz) i texans

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Quimet Carreras

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2000

Alçada: 66 cm · **Amplada:** 41 cm

Fondària: 61 cm

Pes: 4,1 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2000

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Quimet Carreras, conegut músic i showman terrassenc

Indumentària: jaqueta de ratlles blanques i pantalons blancs

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Matraca

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2001

Alçada: 71 cm · **Amplada:** 49 cm · **Fondària:** 53 cm

Pes: 4,3 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2001

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Joan Siurana, conegut músic i pintor molt peculiar del paisatge terrassenc

Indumentària: camisa i/o jaqueta blanca

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Xavi Coral

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2002

Alçada: 72 cm · **Amplada:** 51 cm · **Fondària:** 50 cm

Pes: 3,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriments *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2002

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Xavi Coral, conegut periodista i presentador de televisió

Indumentària: americana amb coll, calçotets TV3 i bambes

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Ranjit Singh Kaur

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Grau

Lloc i any: Terrassa, 2003

Alçada: 74 cm · **Amplada:** 52 cm

Fondària: 51 cm

Pes: 3,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2003

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Ranjit Singh Kaur, entrenador d'hoquei herba

Indumentària: polo vermell amb sticks, pantalons curts, mitgetes i bambes

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Carles Llongueras Morera

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Grau

Lloc i any: Terrassa, 2004

Alçada: 68 cm · **Amplada:** 58 cm · **Fondària:** 54 cm

Pes: 3,6 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2004

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Carles Llongueras, conegut professor i músic vinculat als àmbits de la cultura popular de Terrassa

Indumentària: polo amb un dibuix d'un pentagrama musical i pantalons negres

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Maria Dolors Duocastella La Suri

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2005

Alçada: 67 cm · **Amplada:** 47 cm · **Fondària:** 58 cm

Pes: 3,2 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2005

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa la Maria Dolors Duocastella, actriu, pintora i poeta molt vinculada als àmbits de la cultura popular de la ciutat i al món del teatre

Indumentària: vestit de color beix i blau

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Josep Maria Farràs

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2006

Alçada: 68 cm · **Amplada:** 47 cm · **Fondària:** 59 cm

Pes: 3,3 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2006

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Josep Maria Farràs, famós músic de trompeta de música de jazz i propietari d'una botiga de música, molt coneguda, al carrer Gavatxons

Indumentària: camisa verda amb clau de sol

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Jordi Grau

Constructor: Ramon Aumades, escultor. Realització: Ramon Aumades

Lloc i any: Terrassa, 2006

Alçada: 87 cm · **Amplada:** 46 cm · **Fondària:** 50 cm · **Pes:** 3 kg

Materials utilitzats: polièster i fibra de vidre

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2006 · **Propietari:** Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Jordi Grau, artista i constructor dels capgrossos de l'any i propietari del Drac Petit, taller d'escultura de gegants, capgrossos i figures festives en general. Se li va fer per sorpresa en motiu de la commemoració del 25è aniversari del Capgròs de l'any de Terrassa.

Indumentària: jersei de màniga curta de color blau

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Jaume Bernet

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2007

Alçada: 60 cm · **Amplada:** 46 cm

Fondària: 51 cm

Pes: 2,8 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2007

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Jaume Bernet, conegut actor de la ciutat

Indumentària: jersei de màniga curta de color negre

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Narcís Serrat

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2008

Alçada: 69 cm · **Amplada:** 42 cm

Fondària: 48 cm

Pes: 3 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2008

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Narcís Serrat, conegut llibreter i alpinista terrassenc

Indumentària: jersei de màniga curta de color blau

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Ramon Codinas

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2009

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 2009

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el Ramon Codinas conegut casteller, de la colla Minyons de Terrassa.

Indumentària: camisa malva amb l'escut de la Colla castellera Minyons de Terrassa, pantalons blancs i faixa negra amb el mocador casteller lligat també a la cintura

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca



Capgròs Josefina Alonso, “la castanyera de la Rambla”

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2010

Materials utilitzats: cartró i recobriment *a/greso*

Lloc i data de l'estrena: Terrassa, Festa Major 2010

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa a la Josefina Alonso, la castanyera de la Rambla que cada any anuncia l'arribada de la tardor amb la seva parada de castanyes a tocar del Portal de Sant Roc.

Indumentària: camisa estampada fosca, amb davantal blau i mocador al cap.

Col·locació: es recolza a les espatlles i es mira per la boca.



Ventalls

Constructor: diversos artistes (Jeroni Font, Antoni Messeguer...)

Lloc i any: documentats des de 1830. Inutilitzats durant 80 anys. Tornats a utilitzar a partir de 1948 per Festa Major

Alçada: 24 cm · **Amplada:** 20 cm

Materials utilitzats: fusta, cuir, paper i pergamí

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Processó de Corpus

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: utilitzats per les autoritats, confraries, treballadors municipals, etc., a les processons del Corpus i, més tard, per les autoritats a la Festa Major.

Descripció: el ventall està format per un bastó d'uns 70 cm de llarg i un cos rectangular, decorat per les dues cares, i acabament rivetat



Penó de la ciutat

Constructor: concurs d'artistes terrassencs i confecció de l'Escola Elemental de Treball (1926)

Lloc i any: Terrassa, 1926

Alçada: 302 cm (amb pal)

Amplada: 200 cm

Materials utilitzats: llautó i seda

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. 1926; el 1948 se'n torna a restablir l'ús i surt pel Corpus

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: penó que representa el símbol de la ciutat. Hi havia un penó antic del segle XIX, que no es conserva, i les dades descrites en aquests Protocols corresponen al penó realitzat l'any 1926.

Descripció: penó subjecte a pal cilíndric, coronat per una aplicació circular plana, retallada, amb mitra flanquejada per palmetes i al voltant motius foliacis. De forma rectangular amb serrell al perímetre i al centre l'escut oval de la ciutat de Terrassa.

Colors: grana, vermell, daurat, groc, verd, negre i blanc. Porta penjada a dalt la corbata d'Alfons X el Savi, concedida a la ciutat l'any 1948.

Detallem, any per any, la simbologia o la commemoració que reflectia el ventall, i l'autor quan s'escau:

- 1948: Els patrons: St. Pere, St. Cristòfol i St. Valentí (Avellaneda?)
- 1949: Sts. Patrons i St. Esperit (J. Font)
- 1950: XV Centenari de la fundació Seu Episcopal d'Ègara (J. Font)
- 1951: Tres patrons. Segell del St. Esperit (J. Font)
- 1952: Basílica St. Esperit. XXXV Congrés Eucarístic (J. Font)
- 1953: Escut basílica St. Esperit (J. Font)
- 1954: Sta. M. Ègara. Any Sant Compostel·là (J. Font)
- 1955: Símbols eucarístics sobre perfil ciutat (J. Font)
- 1956: 80è aniversari naixement Pius XII (J. Font)
- 1957: Unes relíquies del St. Esperit. Processó Festa Major (J. Font)
- 1958: Escut de la ciutat sobre teixit de palla (J. Font)
- 1959: Santa Joaquina de Vedruna. Fundadora de les carmelites (J. Font)
- 1960: Parròquia de la Santa Creu. Sant Joan de Ribera (J. Font)
- 1961: LXXV Aniversari de la Fundació Apostolat Oració Terrassa (gravat antic)
- 1962: St. Martí de Porres (J. Font)
- 1963: Traspàs Joan XXIII (3-VI) (J. Font)
- 1964: Sants patrons (J. Font)
- 1965: Capgrossos (J. Font)
- 1966: Gegants de Terrassa (J. Font)
- 1967: Retaule de l'Altar del Sant Crist de la Catedral de Terrassa (gravat d'Antoni Ollé)
- 1968: L'Eucaristia
- 1969: Ball de plaça (J. Font)
- 1970: Capgrossos (J. Font)
- 1971: Pati del Castell de Vallparadís (J. Font)
- 1972: Parc de Sant Jordi
- 1974: XXV Aniversari 1a Exposició Nacional Numismàtica
- 1975: Aniversari Internacional de la Dona
- 1976: 7ens Jocs Sant Jordi
- 1982: Capgròs
- 1983: Torre del Palau (Avellaneda 1936)
- 1984: Parc de Sant Jordi
- 1985: Façana de l'Ajuntament (A. Messeguer)
- 1986: Parc de Desinfecció (A. Messeguer)
- 1987: Casa Baumann (A. Messeguer)
- 1988: Esglésies de Sant Pere (fotografia)
- 1989: 10 anys d'Ajuntaments Democràtics. Aymerich i Amat (A. Messeguer)
- 1990: Instal·lacions olímpiques. Subseu (A. Messeguer)
- 1991: Estació de la Renfe (A. Messeguer)
- 1992: Olimpíades. Anelles olímpiques (A. Messeguer)
- 1993: Plaça del Dr. Robert (Il·lustració A. Messeguer)
- 1994: Estació de la Renfe (A. Messeguer)
- 1995: Xemeneia Almirall (il·lustració A. Messeguer)
- 1996: Monument Alfaro a la Dona Treballadora
- 1997: Biblioteca Central (A. Messeguer)
- 1998: Piscina Olímpica Municipal (A. Messeguer)
- 1999: Parc de Vallparadís, tram nord (A. Messeguer)
- 2000: Cinema Catalunya (A. Messeguer)
- 2001: Eslògan de la ciutat: "Disfruta la Diversitat" (Helena Llovet)
- 2002: Commemoració del 125è aniversari de la concessió a la vila de Terrassa del títol de ciutat
- 2003: Detall dels vitralls de la Casa Barata
- 2004: Commemoració dels 25 anys de la democràcia (Manel Galindo)
- 2005: Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac (fotografia)
- 2006: Commemoració dels 150 anys del Ferrocarril a Terrassa (Susanna Torres)
- 2007: Jardí de les Percepcions del Parc de Vallparadís (fotografia Impremta Fabrès)
- 2008: Vapor Aymerich Amat i Jover. Seu del mNACTEC (fotografia Rafel Casanova)
- 2009: 30 Anys d'Ajuntaments Democràtics (fotografia Rafel Casanova)
- 2010: Seu d'Ègara. (Il·lustració A. Messeguer).



Drac de Terrassa

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1981

Alçada: 146 cm · **Amplada:** 135 cm

Fondària: 410 cm · **Pes:** 79 kg

Materials utilitzats: tub d'alumini, cartró, tela de galliner i pasta de paper trinxat

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1981

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: es va construir de forma semblant al Drac de Terrassa de l'any 1906, que va desaparèixer. La seva llegenda correspon a la del drac de Sant Llorenç del Munt.

Informacions complementàries: és portat per una persona que s'introdueix al Drac per una obertura situada al ventre o part inferior, i té set punts de foc (dos a la boca, dos a cada ala, i un a la cua). És acompanyat per un mínim de sis dragoners del Grup del Drac de Terrassa per guiar-lo i dur a terme els canvis necessaris de portador de Drac.

Indumentària dels dragoners: granota vermella, camals verds amb picarols, capellina i faixa verdes, mocador vermell i barret de palla.

Actuacions: el Drac només surt als actes protocol·litzats i no de foc de Festa Major, és a dir, l'inici de Festa del divendres, la Cercavila del dissabte i la sortida d'ofici del diumenge al matí.

Rèplica del Drac de Terrassa

Constructor: Antonio Mujal

Lloc i any: Cardona, 1991

Alçada: 146 cm

Amplada: 135 cm

Fondària: 410 cm

Pes: 62 kg

Materials utilitzats: fibra de vidre

Lloc i data de l'estrena: Terrassa, abril de 1991 (Dragonada)

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Descripció: es tracta d'una rèplica del Drac de Terrassa mínimament retocada i més lleugera, amb els mateixos punts de foc i característiques.

Història o llegenda: La seva llegenda és la del drac de Sant Llorenç del Munt.

Informacions complementàries: aquest és el Drac que s'utilitza per al Raval Infernal i per als actes de foc, tant de la Festa Major com d'altres festes que puguin celebrar-se, dins i fora de la ciutat.

Indumentària dels dragoners: granota vermella, camals verds amb picarols, capellina i faixa verdes, mocador vermell i barret de palla.

Accessoris: per sortir al Raval Infernal se li col·loca una màscara d'aspecte ferotge que li amplia la capacitat i el nombre de punts de foc.



Gegant vell Robesa.

Constructor: Francesc Torres i Armengol (bust i mans)

Lloc i any: Terrassa, 1850

Alçada: 101 cm

Amplada: 112 cm

Fondària: 72 cm

Pes: 98 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1850

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: l'escultor va modelar el gegant segons el model del mestre d'obres Robesa.

Descripció: el gegant sencer fa 4,20 m d'alt. Porta un pergamí a la mà esquerra, cabell natural, un medalló antic, d'on penjava el toisó d'or, i un cinturó.

Informacions complementàries: restaurat l'any 1877 i 1979. Les mans són peces originals.

Rèplica gegant vell Robesa.

Constructor: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2010

Alçada: 101 cm

Amplada: 112 cm

Fondària: 72 cm

Pes: 68,5 Kg

Materials utilitzats: Cap i cos en cartró pedra. Mans de resina

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Maig del 2010

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: l'escultor va modelar el gegant segons el model del mestre d'obres Robesa

Descripció: el gegant sencer fa 4,20 m d'alt. Porta un pergamí a la mà esquerra, cabell sintètic, duu penjat el toisó d'or al coll i un cinturó.

Informacions complementàries: Pentinats de Julián Gijón. Vestits dissenyats per Ramon Roig i Paqui Arcos i confeccionats amb la col·laboració de Coral Pérez, Teodora Gómez, Pilar Martos, Ascensión Simón, Carmen Serrano i Teresa Casals.





Geganta vella Pepona.

Constructor: Francesc Torres i Armengol (bust i mans)

Lloc i any: Terrassa, 1850

Alçada: 97 cm (sense perruca)

Amplada: 111 cm

Fondària: 71 cm

Pes: 92 kg

Materials utilitzats: cartró i recobrint *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1850

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: l'escultor va modelar la geganta segons el model d'una senyora de l'època.

Descripció: la geganta sencera fa 4,10 m d'alt. Porta cabell natural, un collaret al coll, un mocador a la mà dreta i una toia de flors a la mà esquerra.

Informacions complementàries: les dues mans són peces originals. Restaurada els anys 1877 i 1979.

Rèplica geganta vella Pepona.

Constructor: Jordi Grau

Lloc i any: Terrassa, 2010

Alçada: 97 cm

Amplada: 111 cm

Fondària: 71 cm

Pes: 71 Kg

Materials utilitzats: Cap i cos en cartró pedra. Mans de resina

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Maig del 2010

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: l'escultor va modelar la geganta segons el model d'una senyora de l'època.

Descripció: la geganta sencera fa 4,10 m d'alt. Porta cabell sintètic, un camafeu antic al coll, un mocador a la mà dreta i una toia de flors a la mà esquerra.

Informacions complementàries: Pentinats de Julián Gijón. Vestits dissenyats per Ramon Roig i Paqui Arcos i confeccionats amb la col·laboració de Coral Pérez, Teodora Gómez, Pilar Martos, Ascensión Simón, Carmen Serrano i Teresa Casals.





Gegant nou Ramonet.

Constructor: Lluís Carbonell i Colom

Lloc i any: Olot, 1950

Alçada: 91 cm

Amplada: 113 cm

Fondària: 57 cm

Pes: 86,5 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1950

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el comte Ramon Borrell

Descripció: el gegant sencer fa 3,73 m d'alt. La corona, així com el bastó de comandament i tot el vestuari, va ésser elaborat pels alumnes i els professors de l'Escola de la Llar de Terrassa. El vestuari és noble.

Rèplica del gegant nou Ramonet.

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau

Lloc i any: Terrassa, 1989

Alçada: 91 cm

Amplada: 113 cm

Fondària: 57 cm

Pes: 65 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1990

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa el comte Ramon Borrell

Descripció: el gegant sencer fa 3,73 m d'alt. El vestuari és noble.

Informacions complementàries: el bastó de comandament i el vestuari van ésser elaborats pels alumnes i els professors de l'Escola de la Llar de Terrassa l'any 1980. La corona va ésser elaborada pel Sr. Bel l'any 1990.

Geganta nova Estefania.

Constructor: Lluís Carbonell i Colom

Lloc i any: Olot, 1950

Alçada: 95 cm

Amplada: 91 cm

Fondària: 66 cm

Pes: 85 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1950

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa la comtessa Ermessenda de Carcassona.

Descripció: la geganta sencera fa 3,65 m d'alt. Les joies – arracades, collaret i corona - i els vestits varen ésser elaborats pels alumnes i els professors de l'Escola de la Llar de Terrassa, l'any 1980. Pel que fa al vestuari, és noble.

Rèplica de la geganta nova Estefania.

Constructor: Jordi Grau, escultor. Realització: Jordi i Josep Grau.

Lloc i any: Terrassa, 1989

Alçada: 95 cm

Amplada: 91 cm

Fondària: 66 cm

Pes: 62 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Festa Major 1990

Propietari: Ajuntament de Terrassa

Història o llegenda: representa la comtessa Ermessenda de Carcassona.

Descripció: la geganta sencera fa 3,65 m d'alt. El vestuari és noble.

Informacions complementàries: les joies – arracades, collaret i corona - i els vestits varen ésser elaborats pels alumnes i els professors de l'Escola de la Llar de Terrassa, l'any 1980. La corona va ésser elaborada pel Sr. Bel l'any 1990.





Gegantó modernista. Magí

Constructor: Jordi Grau

Disseny vestuari: Ramon Roig i Paqui Arcos

Lloc i any: Terrassa, 2007

Alçada: 3 m

Pes: 20 kg

Materials utilitzats: cartró i recobrint *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Fira Modernista, 5 de maig del 2007

Propietari: Ajuntament de Terrassa. Donació feta, per la Colla dels Geganters de Terrassa, el 9 de maig del 2008 al Saló de Plens de l'Ajuntament de Terrassa.

Història o llegenda: Representa un senyor de l'època modernista

Descripció: Llueix un vestit de l'època fosc, camisa blanca amb corbatí, armilla amb decoració tiupus vitralleria i cadena de rellotge de butxaca. Com a complements porta barret i bastó senyorial a la mà dreta.

Gegantona modernista. Roseta

Constructor: Jordi Grau

Disseny vestuari: Ramon Roig i Paqui Arcos

Lloc i any: Terrassa, 2007

Alçada: 2,95 m

Pes: 20 kg

Materials utilitzats: cartró i recobriment *al greso*.

Lloc i data de l'estrena: Terrassa. Fira Modernista, 5 de maig del 2007

Propietari: Ajuntament de Terrassa. Donació feta, per la Colla dels Geganters de Terrassa, el 9 de maig del 2008 al Saló de Plens de l'Ajuntament de Terrassa.

Història o llegenda: Representa una senyora de l'època modernista

Descripció: Llueix una brusa d'estil clàssic elegant, adornada amb perles. Faldilla pliçada a joc. Jaqueta de color blau amb motius modernistes i sobre faldilla a joc de color blau cel amb brodats pel davant de la "Masia Freixa" i pel darrera de la "Sala Muncunill". Per la part de l'interior està decorada amb vitralls i flors del museu de la "Casa Alegre de Sagrera". Com a complements porta a la mà dreta una ombrel·la i a l'esquerra un vano.

Existeix una tercera mà que en dies de vent pot portar l'ombrel·la plegada.





Annex II: Partitures de balls i tocs

Dansa del Drac de Terrassa	* pàg. 80
La desgràcia d'un pobre home (ball de gegants)	* pàg. 83
Valset Valencià (ball de gegants)	* pàg. 83
Ball dels Gegantons Modernistes	* pàg. 84
Vals Jota (ball de gegants)	* pàg. 85
El Patufet (ball de bastons)	* pàg. 86
Les Anelles (ball de bastons)	* pàg. 87
Les dues Sotes (ball de bastons)	* pàg. 87
Ball de la Cercavila "La Tereseta" (ball de nans)	* pàg. 88
La Malamanya (ball de nans)	* pàg. 88
Ball de Nans de Terrassa	* pàg. 89
Ball de St. Ferriol (ball de bastons)	* pàg. 90
L'Estapera	* pàg. 90
Toc del Raval Infernal	* pàg. 91
Goigs als benaventurats màrtirs Sant Pere, Sant Cristòfor i Sant Valentí	* pàg. 92
Ball de Plaça de Terrassa	* pàg. 94
Les Corrandes (ball de bastons)	* pàg. 96
La Manflina (ball de bastons)	* pàg. 96
Ball del Drac de Terrassa	* pàg. 98
Ball de Gegants de Terrassa	* pàg. 100
Toc d'Entrada a la Plaça	* pàg. 101
Toc de Castells	* pàg. 102
Marxa del Vermut	* pàg. 104

Dansa del Drac de Terrassa

Entrada

gralla 1

gralla 2

tioro

1. 2.

1. 2.

2/4

2/4

2/4

Corranda

1., 2.

3.

David Hidalgo
arr. Ministrers del Grup del Drac de Terrassa

The musical score is written for three staves (treble, alto, and bass clefs). It features a first ending marked '1.' and a second ending marked '2.'. The score concludes with a double bar line and the word 'rit' (ritardando) written below the staves.

La desgràcia d'un pobre home

Tradicional

Ball de gegants

1. 2. Fi

D.S. al Fine

This musical score is for a traditional dance. It is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 8/8. The notation includes a repeat sign with first and second endings. The first ending leads back to an earlier part of the piece, while the second ending concludes with a double bar line and the instruction 'D.S. al Fine'.

Valset Valencià

Tradicional

Ball de Gegants

1. 2. (fi)

1. 2.

This musical score is for a traditional waltz. It is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The notation includes a repeat sign with first and second endings. The first ending leads back to an earlier part of the piece, while the second ending concludes with a double bar line and the instruction '(fi)'. The score is divided into measures, with measure numbers 11 and 22 indicated.

Ball dels Gegantons Modernistes de Terrassa

A partir de la música d'un "ball rodó" recollit per Manuel Soler i Camillo. Adaptat per en Pep Coca i arranjat per Cesc Alexandri



Vals Jota

Tradicional

Ball de gegants

8

16

25

3

1

2

Fi

D.S. al Fi

El Patufet

Tradicional

Ball de bastons

8 Quan el pare no té pa

15

22

29 A la plaça gran

36

Fi

195 a 19

Les Anelles

Tradicional

Ball de bastons



Les dues Sotes

Tradicional

Ball de bastons



Aquests balls de bastons van ser transmesos per en Pere Purull i transcrits per Carles Llongueres i Joan Figueres.

Ball de la Cercavila "La Tereseta"

Tradicional



Ball de Nans de Terrassa

Carles Llongueras

Avis

Ball

Lleuger

8

15

22

30

36

43

50

Ball de Sant Ferriol

Tradicional



L'Estapera

Tradicional



Toc del Raval Infernal

Toni Costa

Hi han col·laborat: Carme Amat, Jordi Ferré, Tabalers de Diables de Terrassa, Tabalers del Drac de Terrassa i Tabalers de la Pájara de Terrassa. Transcripció: Pere Jané.

The musical score is written for four parts: Tabals, Bombo 1, Bombo 2, and Bombo 3. The time signature is 4/4. The score is divided into three systems, each containing four staves. The notation uses 'x' for drum hits and various rhythmic symbols (vertical lines, flags, beams) to indicate the timing and duration of the hits. The first system shows the initial entry of the instruments, with Tabals playing a series of rapid hits in the final measure. The second and third systems continue the rhythmic patterns, with Bombo 2 playing a more complex, syncopated rhythm compared to the other instruments.

Goigs als benaventurats màrtirs Sant Pere, Sant Cristòfor i Sant Valentí

Sou tres es - tets flu - mi - no - sos d'u - na cia - rar
ben - fac - to - ra US VE - NE - RA I, US A - DÓ - RA TER -
RAS - SA, AMB ELS CORS JO - IO - SOS.

Va - len - ti, Crys - tò - for, Pe - re, con - sol sou i es - pe - ran - ça. bo -
ne - sa goig a - le - gran - ça per tot bon cre - ient que, es - pe - ra.
Vos tres doncs són a - mo - ro - sos la vos - tra mèr - cè, e - na - mo - ra. US/E,

Pe - re ferm bas - ti - ó no - ble, pe - dró, in - mor - tal for - ta - le - sa. Ca -
sal d'e - ter - na gran - de - sa al - ça - reu per tot un po - ble.
al - berg de fi - dels jo - io - sos. L'es - pe - ri ens hi ar - bo - ra. US/E

Música: Joan Tomàs

A - mor, for - ça, en - te - re - sa. Te - rru po tes tat di - vi na Ba -
rons sants tot - hom in - di - na la tes - ta, hu mil amb per - te - sa
dheu ie bens pro - di - gi - o - sos El poble, us vol i ho - no - ra, US VE...
In - ter - ce - sors glo ri - o - sos la ciu - tat us
és, deu - ta - ri US VE - NE - RA, US A - DO - RA TER -
RAS - SA, ME LS COR S JO - IO SOS

Ball de Plaça de Terrassa

entrada

alegría

o la

2 veces 1 palma, después 1
vez de la entrada por entrar al bol

bol

The image displays a musical score for a dance piece titled 'Ball de Plaça de Terrassa'. The score is written for piano and is divided into two main sections: 'entrada' (entrance) and 'bol' (bolero). The 'entrada' section begins with a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 3/4 time signature. It features a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. The tempo is marked 'alegría' (joyful). The 'bol' section follows, maintaining the same key signature and time signature. It includes a melodic line in the right hand and a harmonic accompaniment in the left hand. A specific instruction is written in the score: '2 veces 1 palma, después 1 vez de la entrada por entrar al bol', which translates to '2 times 1 palm, then 1 time of the entrance to enter the bol'. The score is presented on a white background with black musical notation.

Tradicional
 Extreta del recull folklòric de Baltasar Ragon. Arranjament: Ramon Serrat. Transcripció: Lluís Puig.

The image displays a musical score for a traditional piece, arranged by Ramon Serrat and transcribed by Lluís Puig. The score is written for piano and voice, featuring a key signature of two flats (B-flat and E-flat) and a 2/4 time signature. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs), while the vocal part is written in a single staff with a soprano clef. The score includes various musical notations such as notes, rests, and fingerings. The piece is divided into several measures, with some measures containing first and second endings. The final measure of the score includes the text "a la fi del FI" (at the end of the first ending).

Les Corrandes

Tradicional

Ball de bastons

Allegretto

La Manflina

Tradicional

Ball de bastons

Allegretto

Ball del Drac de Terrassa

Entrada

Solemne

percutio

moderat

Ball Pla

Corralda

The image displays a musical score for the 'Ball del Drac de Terrassa'. It is written for two staves, likely representing different instruments or voices. The score is divided into several sections: 'Entrada' (Introduction), 'Solemne' (Solemn), 'percutio' (percussion), 'moderat' (moderate), 'Ball Pla' (Ball Play), and 'Corralda' (Corralda). The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings. The 'percutio' section features a series of 'x' marks, indicating a rhythmic pattern. The 'moderat' section is marked with a '3' over a group of notes, suggesting a triplet. The 'Ball Pla' section is marked with a '3' over a group of notes, suggesting a triplet. The 'Corralda' section is marked with a '3' over a group of notes, suggesting a triplet. The score is written in a key signature of one flat (B-flat) and a time signature of 2/4.

The musical score is written for a single melodic instrument, likely a guitar, in a key of one flat (B-flat major or D minor) and 3/4 time. It consists of six systems of two staves each. The notation includes various rhythmic values (quarter, eighth, and sixteenth notes), rests, and dynamic markings. Key features include:

- First and Second Endings:** Indicated by '1.' and '2.' above the staff, with repeat signs.
- Percussion:** A 'perc.' marking appears in the fourth system, accompanied by a rhythmic pattern.
- Dance Instructions:** 'Ball del Foc' is written in the fourth system, and 'accel.' (accelerando) is written in the fifth system.
- Rehearsal Markers:** Vertical lines with dots indicate the start of new sections.
- Final Cadence:** The piece concludes with a final cadence in the sixth system, marked with a double bar line and repeat dots.

Ball de Gegants de Terrassa

Pep Coca

The musical score is written in 3/4 time and consists of ten staves. The notation includes various musical symbols such as triplets, first and second endings, and dynamic markings. The score is as follows:

- Staff 1: Treble clef, 3/4 time. It begins with a triplet of eighth notes, followed by another triplet, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 2: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 3: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 4: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 5: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 6: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 7: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 8: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 9: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.
- Staff 10: Treble clef, 3/4 time. It begins with a quarter note, followed by an eighth note, and then a quarter note. The staff ends with a double bar line and a repeat sign.

Key markings and instructions in the score include:

- Triplet markings (3) above the first three staves.
- First and second endings (1. and 2.) marked above the fourth and fifth staves.
- The instruction "a Coda" written above the fifth staff.
- The instruction "D.S. al Coda" written above the sixth staff.
- The instruction "Coda" written above the tenth staff.
- The instruction "D.S. al Coda" written below the tenth staff.

Toc d'Entrada a la Plaça

Tradicional

The musical score is written for two instruments: 'gralles' (soprano) and 'tabal' (bass). It is in 2/4 time and consists of six systems of staves. The first system includes a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature. The 'gralles' part features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the 'tabal' part provides a rhythmic accompaniment with eighth notes. The second system continues the melody and accompaniment. The third system introduces a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The fourth system continues the melody and accompaniment. The fifth system continues the melody and accompaniment. The sixth system concludes the piece with a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The score ends with the instruction 'D.S. Fine'.

gralles

tabal

1.

2.

D.S. Fine

Toc de Castells

The image displays a musical score for a piece titled "Toc de Castells". The score is written on ten staves, each beginning with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The time signature is 2/4. The music is characterized by complex, rapid passages, often featuring triplets and sixteenth notes. A section marked with a double bar line and a repeat sign is followed by a section labeled "Coda" with the instruction "ad libitum". The score concludes with a final cadence.

The musical score is written on six staves, all in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The first staff contains a complex rhythmic pattern with triplets and a final measure with a fermata. The second staff begins with a long note, followed by a double bar line and the instruction "D.S. al Coda". Below this, the lyrics "vanes vegades fins a la sorbda" are written. The third staff is empty, with the instruction "Sorbda curta" below it. The fourth staff contains a short melodic phrase with a fermata, marked "ad libitum". The fifth staff contains a longer melodic phrase, marked "Sortida llarga" and "ad libitum". The sixth staff contains a final melodic phrase with a fermata.

D.S. al Coda
vanes vegades fins a la
sorbda

Sorbda curta

ad libitum

Sortida llarga
ad libitum

Marxa del Vermut

Tradicional

The image displays a musical score for a traditional march titled "Marxa del Vermut". The score is written for two parts, "gratia I" and "gratia II", in 2/4 time. It consists of eight systems of staves. The first system shows the initial key signature of one sharp (F#) and the time signature of 2/4. The music is composed of eighth and sixteenth notes, with some measures containing rests. The score includes repeat signs and a double bar line. At the end of the piece, there are two instructions: "per repetir" (for repeat) and "per acabar" (for end). The notation is in a standard musical style with a treble clef and a key signature of one sharp.

BIBLIOGRAFIA DE LES FITXES D'ENTREMESOS

- **Baulies, Jordi:** El Municipi de Terrassa, 1877-1977, La Caixa d'Estalvis de Terrassa, 1977.
- **Butlletí del Grup Filatèlic i Numismàtic de Terrassa:** núm. 318, febrer de 1997.
- **Diversos autors:** Terregada, Terrassa, 1991.
- **Geganters de Terrassa:** Més d'un segle de Gegants a Terrassa, Terrassa, 1984.

ELS PROTOCOLS DE LA

Festa Major





**Aquest llibre s'ha editat i imprès
a Terrassa amb motiu de
la Diada de Sant Jordi de 2011**

ELS PROTOCOLS DE LA

Festa Major

La Festa Major de Terrassa expressa la identitat i la vitalitat de la ciutat, així com el seu esperit de cultura, de ciutadania i de convivència. “Els Protocols de la Festa Major” són un recull d'usos, formes i costums que defineixen l'estructura i característiques dels actes i dels diferents espais i temps festius. A principis dels anys vuitanta va anar prenent forma el programa de la nostra festa, a partir de tradicions recuperades i de la incorporació de noves activitats. Sobre aquesta base es van aprovar el 1997 els primers Protocols, que l'any 2009 van ser revisats amb el mateix esperit de fidelitat a la tradició terrassenca però també amb voluntat d'incorporar innovacions que s'han anat consolidant en els darrers anys.